C A I V S

V A L E R I V S

C A T V L L V S.

RECENSVIT IOHANNES WILKES, ANGLVS.

LONDINI,
1788.
TYPIS IOHANNIS NICHOLS.

C. VALERII CATVLLI VERONENSIS AD CORNELIVM NEPOTEM LIBER.

I.

QUOI dono lepidum novum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi; namque tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas
Jam tum quum auſus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Juppiter! & laborioſis.
Quare habe tibi quicquid hoc libelli et
Qualecumque: quod, ô patroa virgo,
Plus uno maneat perenne ſæclo.

II.

PASSER deliciæ meæ puellæ,
Quicum ludere, quem in ſinu tenere,
Quoi primum digitum dare appetenti,
Et acres ſolet incitare morſus:
Quum deſiderio meo nitenti
Carum neſcio quid lubet jocari,
Ut ſolatiolum ſui doloris
Credo, ut gravis acquieſcat ardor:
Tecum ludere, ſicut ipſa, poſſe,
Et triſtes animi levare curas,
Tam gratum mihi, quam ferunt puellæ
Pernici aureolum fuiſſe malum,
Quod zonam ſoluit diu ligatam.

III.

LUGETE o Veneres, Cupidineſque,
Et quantum eſt hominum venuſtiorum.
Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Paſſer deliciæ meæ puellæ,
Quem plus illa oculis ſuis amabat.
Nam mellitus erat, ſuamque norat

Ipſa

Ipſa tam bene quam puella matrem:
Nec ſeſe a gremio illius movebat,
Sed circumſiliens modo huc, modo illuc,
Ad ſolam dominam uſque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricoſum
Illuc unde negant redire quemquam.
At vobis male ſit, malæ tenébræ
Orci, quæ omnia bella devoratis:
Tam bellum mihi paſſerem abſtuliſtis.
O factum male! ô miſelle paſſer!
Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

IV.

PHASELUS ille, quem videtis, hoſpites,
Ait fuiſſe navium celerrimus,
Neque ullius natantis impetum trabis
Nequiſſe præterire, ſive palmulis
Opus foret volare, ſive linteo.
Et hoc negat minacis Hadriatici
Negare litus, inſulaſve Cycladas,
Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,
Propontida, trucemve Ponticum ſinum:
Ubi iſte poſt phaſelus antea fuit

Comata

Comata ſylva. nam Cytorio in jugo
Loquente ſæpe ſibilum edidit coma.
Amaſtri Pontica, & Cytore buxifer,
Tibi hæc fuiſſe, & eſſe cognitiſſima
Ait phaſelus. ultima ex origine
Tuo ſtetiſſe dicit in cacumine:
Tuo imbuiſſe palmulas in æquore:
Et inde tot per impotentia freta
Herum tuliſſe: læva, ſive dextera
Vocaret aura, ſive utrumque Juppiter
Simul ſecundus incidiſſet in pedem:
Neque ulla vota litoralibus diis
Sibi eſſe facta, quum veniret a mare
Noviſſimo hunc ad uſque limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere: nunc recondita
Senet quiete, ſeque dedicat tibi,
Gemelle Caſtor, & gemelle Caſtoris.

V.

VIVAMUS, mea Leſbia, atque amemus,
Rumoreſque ſenum ſeverioruṁ
Omnes unius æſtimemus aſſis.
Soles occidere, & redire poſſunt:
Nobis, quum ſemel occidit brevis lux,

Nox

Nox eſt perpetua una dormienda.
Da mi baſia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein ſecunda centum,
Deinde uſque altera mille, deinde centum.
Dein quum millia multa fecerîmus,
Conturbabimus illa, ne ſciamus,
Aut ne quis malus invidere poſſit,
Quum tantum ſciat eſſe baſiorum.

VI.

FLAVI, delicias tuas Catullo,
Ni ſint illepidæ, atque inelegantes,
Velles dicere, nec tacere poſſes.
Verum neſcio quid febriculoſi
Scorti diligis: hoc pudet fateri.
Nam te non viduas jacere noctes
Nequicquam tacitum cubile clamat,
Sertis ac Syrio fragrans olivo;
Pulvinuſque peræque & hic & illic
Attritus, tremulique quaſſa lecti
Argutatio, inambulatioque.
Nam ni iſtapte, valet nihil tacere.
Cui non jam latera exfututa pandant
Noctu quid facias ineptiarum?

Quare

Quare quicquid habes boni, malique,
Dic nobis. volo te, ac tuos amores
Ad cœlum lepido vocare verſu.

VII.

QUÆRIS, quot mihi baſiationes
Tuæ, Leſbia, ſint ſatis ſuperque?
Quam magnus numerus Libyſſæ arenæ
Laſerpiciferis jacet Cyrenis
Oraclum Jovis inter æſtuoſi,
Et Batti veteris ſacrum ſepulcrum:
Aut quam ſidera multa, quum tacet nox,
Furtivos hominum vident amores:
Tam te baſia multa baſiare
Veſano ſatis & ſuper Catullo eſt;
Quæ nec pernumerare curioſi
Poſſint, nec mala faſcinare lingua.

VIII.

MISER Catulle, deſinas ineptire,
Et, quod vides periſſe, perditum ducas.
Fulſere quondam candidi tibi ſoles,

Quum

Quum ventitabas quo puella ducebat
Amata nobis, quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tam jocoſa fiebant,
Quæ tu volebas, nec puella nolebat.
Fulſere vere candidi tibi ſoles.
Nunc jam illa non vult, tu quoque impotens ne fis:
Nec, quæ fugit, ſectare, nec miſer vive:
Sed obſtinata mente perfer, obdura.
Vale, puella. jam Catulius obdurat.
Nec te requiret, nec rogabit invitam.
At tu dolebis, cum rogaberis nullam,
Sceleſta, noctem. Quæ tibi manet vita?
Quis nunc te adibit? quoi videberis bella?
Quem nunc amabis? quojus eſſe dicéris?
Quem baſiabis? quoi labella mordebis?
At tu, Catulle, obſtinatus obdura.

IX.

VERANNI, omnibus e meis amicis
Antiſtans mihi millibus trecentis:
Veniſtíne domum ad tuos penates,
Fratreſque unanimos, tuamque matrem?
Veniſti? o mihi nuncii beati!

Viſam te incolumem, audiamque Hiberûm
Narrantem loca, facta, nationes,
Ut mos eſt tuus: applicanſque collum,
Jucundum os, oculoſque ſuaviabor.
O quantum eſt hominum beatiorum,
Quid me lætius eſt, beatiuſve!

X.

VARUS me meus ad ſuos amores
Viſum duxerat e foro otioſum:
Scortillum, ut mihi tum repente viſum eſt,
Non ſane illepidum, nec invenuſtum.
Huc ut venimus, incidere nobis
Sermones varii: in quibus, quid eſſet
Jam Bithynia, quomodo ſe haberet,
Et quantum mihi profuiſſet ære.
Reſpondi, id quod erat: nihilmet ipſis
Nec prætoribus eſſe, nec cohorti,
Cur quiſquam caput unctius referret:
Præſertim quibus eſſet irrumator
Prætor, non faceret pili cohortem.
At certe tamen, inquiunt, quod illic
Natum dicitur eſſe, comparaſti
Ad lecticam homines: ego, ut puellæ

Unum

Unum me facerem beatiorum,
Non, inquam, mihi tam fuit maligne,
Ut, provincia quod mala incidiſſet,
Non poſſem octo homines parare rectos.
At mi nullus erat nec hic, nec illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo ſibi collocare poſſet.
Hic illa, ut decuit cinædiorem,
Quæſo, inquit, mihi, mi Catulle, paullum
Iſtos commoda, nam volo ad Serapin
Deferri. Mane me, inquii puellæ:
Iſtud, quod modo dixeram me habere,
Fugit me ratio. meus ſodalis
Cinna eſt Caïus, is ſibi paravit.
Verúmne illius, an mei, quid ad me?
Utor tam bene, quam mihi pararim.
Sed tu inſulſa male; & moleſta vivis,
Per quam non licet eſſe negligentem.

XI.

FURI, & Aureli, comites Catulli:
Sive in extremos penetrabit Indos,
Litus ut longe reſonante Eoa
Tunditur unda:

Sive in Hircanos, Arabaſque molles,
Seu Sacas, ſagittiferoſque Parthos,
Sive qua ſeptemgeminus colorat
Æquora Nilus:
Sive trans altas gradietur Alpes,
Cæſaris viſens monumenta magni
Gallicum Rhenum, horribileſque, ultimoſque Britannos:
Omnia hæc, quæcunque feret voluntas
Cœlitum, tentare ſimul parati,
Pauca nunciate meæ puellæ
Non bona dicta;
Cum ſuis vivat, valeatque mœchis,
Quos ſimul complexa tenet trecentos,
Nullum amans vere, ſed idemtidem omnium
Ilia rumpens.
Nec meum reſpectet, ut ante, amorem;
Qui illius culpa cecidit, velut prati
Ultimi flos, prætereunte poſtquam
Tactus aratro eſt.

XII.

MARRUCINE Aſini, manu ſiniſtra
Non belle uteris in joco, atque vino.

Tollis

Tollis lintea negligentiorum.
Hoc ſalſum eſſe putas? fugit te, inepte;
Quamvis ſordida res, & invenuſta eſt.
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit: eſt enim leporum
Diſertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecaſyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte:
Quod me non movet æſtimatione;
Verum eſt μνημόσυνον mei ſodalis.
Nam ſudaria Sætabe ex Hibera
Miſerunt mihi muneri Fabullus
Et Verannius: hæc amem neceſſe eſt
Ut Veranniolum meum & Fabullum.

XIII.

CŒNABIS bene, mi Fabulle, apud me
Paucis, ſi tibi dii favent, diebus:
Si tecum attuleris bonam, atque magnam
Cœnam, non ſine candida puella,
Et vino, & ſale, & omnibus cachinnis.
Hæc ſi, inquam, attuleris, venuſte noſter,

Cœnabis

Cœnabis bene; nam tui Catulli
Plenus ſacculus eſt aranearum.
Sed contra accipies meros amores:
Seu quid ſuavius, elegantiuſve eſt.
Nam unguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidineſque:
Quod tu quum olfacies, deos rogabis,
Totum ut te faciant, Fabulle, naſum.

XIV.

NI te plus oculis meis amarem,
Jucundiſſime Calve, munere iſto
Odiſſem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidve ſum locutus,
Cur me tot male perderes poetis?
Iſti dii mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi miſit impiorum.
Quod ſi, ut ſuſpicor, hoc novum, ac repertum
Munus dat tibi Sulla litterator;
Non eſt mi male, ſed bene, ac beate,
Quod non diſpereunt tui labores.
Dii magni, horribilem & ſacrum libellum!
Quem tu ſcilicet ad tuum Catullum
Miſti, continuo ut die periret

Saturnalibus,

Saturnalibus, optimo dierum.
Non non hoc tibi, falſe, ſic abibit.
Nam ſi luxerit, ad librariorum
Curram ſcrinia: Cæſios, Aquinios,
Suffenum, omnia colligam venena,
Ac te his ſuppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
Illuc unde malum pedem tuliſtis,
Secli incommoda, peſſimi poetæ.

* * *

SIQUI forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manuſque voſtras
Non horrebitis admovere nobis,
Pædicabo ego vos, et irrumabo.

XV.

COMMENDO tibi me, ac meos amores,
Aureli. veniam peto pudentem,
Ut, ſi quicquam animo tuo cupiſti,
Quod caſtum expeteres, & integellum,
Conſerves puerum mihi pudice:
Non dico a populo, nihil veremur
Iſtos, qui in platea modo huc, modo illuc
In re prætereunt ſua occupati:

Verum

Verum a te metuo, tuoque pene
Infesto pueris bonis, malisque.
Quem tu qualubet, ut lubet, moveto,
Quantumvis, ubi erit foris, paratum.
Hunc unum excipio, ut puto, pudenter.
Quod si te mala mens, furorque vecors
In tantam impulerit, sceleste, culpam,
Ut nostrum insidiis caput lacessas:
Ah tum te miserum, malique fati,
Quem attractis pedibus, patente porta
Percurrent rhaphanique, mugilesque.

XVI.

PÆDICABO ego vos, & irrumabo,
Aureli pathice, & cinæde Furi:
Qui me ex versiculis meis putatis,
Quod sint molliculi, parum pudicum.
Nam castum esse decet pium poetam
Ipsum: versiculos nihil necesse est:
Qui tum denique habent salem, ac leporem,
Si sint molliculi, ac parum pudici,
Et quod pruriat incitare possint,
Non dico pueris, sed his pilosis,
Qui duros nequeunt movere lumbos:

Vos

Vos, quod millia multa baſiorum
Legiſtis, male me marem putatis:
Pædicabo ego vos, & irrumabo.

XVII.

O COLONIA, quæ cupis ponte ludere ligneo,
Et ſalire paratum habes, ſed vereris inepta
Crura ponticuli aſculis ſtantis, irredivivus
Ne ſupinus eat, cavaque in palude recumbat:
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
In quo vel Salii ipſulis ſacra ſuſcipiunto;
Munus hoc mihi maximi da, Colonia, riſus.
Quemdam municipem meum de tuo volo ponte
Ire præcipitem in lutum per caputque, pedeſque:
Verum totius ut lacus putidæque paludis
Lividiſſima, maximeque eſt profunda vorago.
Inſulſiſſimus eſt homo, nec ſapit pueri inſtar
Bimuli, tremula patris dormientis in ulna.
Quoi quum ſit viridiſſimo nupta flore puella,
Et puella tenellulo delicatior hœdo,
Aſſervanda nigerrimis diligentius uvis;

Ludere hanc ſinit, ut lubet, nec pili facit uni,
Nec ſe ſublevat ex ſua parte: ſed velut alnus
In foſſa Liguri jacet ſubpernata ſecuri,
Tantumdem omnia ſentiens, quam ſi nulla ſit uſquam;
Talis iſte meus ſtupor nil videt, nihil audit.
Ipſe quis ſit, utrum ſit, an non ſit, id quoque neſcit.
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
Si pote ſtolidum repente excitare veternum,
Et ſupinum animum in gravi derelinquere cœno;
Ferream ut ſoleam tenaci in voragine mula.

XVIII.

HUNC lucum tibi dedico conſecroque, Priape,
Qua domus tua Lampſaci eſt, quaque ſilva, Priape:
Nam te præcipue in ſuis urbibus colit ora
Helleſpontia, ceteris oſtreoſior oris.

XIX.

XIX.

HUNC ego, juvenes, locum, villulamque paluſtrem,
Tectam vimine junceo, caricíſque maniplis,
Quercus arida, ruſtica conformata ſecuri
Nutrio: magis, & magis ut beata quotannis.
Hujus nam domini colunt me, deumque ſalutant
Pauperis tugurî pater, filiuſque coloni:
Alter aſſidua colens diligentia, ut herba
Dumoſa, aſperaque a meo ſit remota ſacello:
Alter parva ferens manu ſemper munera larga.
Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitu', & tenera virens ſpica mollis ariſta:
Luteæ violæ mihi, luteumque papaver,
Pallenteſque cucurbitæ, & ſuaveolentia mala,
Uva pampinea rubens educata ſub umbra.
Sanguine hanc etiam mihi (ſed tacebitis) aram
Barbatus linit hirculus, cornipeſve capella.
Pro queis omnia honoribus hæc neceſſe Priapo
Præſtare, & domini hortulum vineamque tueri.
Quare hinc, o pueri, malas abſtinete rapinas.
Vicinus prope dives eſt, negligenſque Priapus,
Indè ſumite. ſemita hæc deinde vos feret ipſa.

XX.

EGO hæc ego arte fabricata ruſtica,
Ego arida, o viator, ecce populus
Agellulum hunc ſiniſtra, tute quem vides,
Herique villulam, hortulumque pauperis
Tuor, malaſque furis arceo manus.
Mihi corolla picta vere ponitur,
Mihi rubens ariſta ſole fervido,
Mihi virente dulcis uva pampino,
Mihique glauca duro oliva frigore.
Meis capella delicata paſcuis
In urbem adulta lacte portat ubera:
Meiſque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit ære dexteram:
Tenerque matre mugiente vaccula
Deum profundit ante templa ſanguinem.
Proin, viator, hunc deum vereberis,
Manumque ſorſum habebis: hoc tibi expedit.
Parata namque crux, ſine arte mentula.
Velim pol, inquis: at pol ecce villicus
Venit, valente quoi revulſa brachio
Fit iſta mentula apta clava dexteræ.

XXI.

XXI.

AURELI, pater eſuritionum,
Non harum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut ſunt, aut aliis erunt in annis:
Pædicare cupis meos amores,
Nec clam: nam ſimul es, jocaris una,
Hæres ad latus, omnia experiris.
Fruſtra. nam inſidias mihi inſtruentem
Tangam te prius irrumatione.
Atqui ſi id faceres ſatur, tacerem.
Nunc ipſum id doleo, quod eſurire
Ah meus puer, & ſitire diſcet.
Quare deſine, dum licet pudico:
Ne finem facias, ſed irrumatus.

XXII.

SUFFENUS iſte, Vare, quem probe noſti,
Homo eſt venuſtus, & dicax, & urbanus,
Idemque longe plurimos facit verſus.
Puto eſſe ego illi millia aut decem, aut plura
Perſcripta:

Perſcripta: nec ſic, ut ſit, in palimpſeſto
Relata. chartæ regiæ, novi libri,
Novi umbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, & pumice omnia æquata.
Hæc quum legas, tum bellus ille, & urbanus
Suffenus unus caprimulgus, aut foſſor
Rurſus videtur: tantum abhorret, ac mutat.
Hoc quid putemus eſſe? qui modo ſcurra,
Aut ſi quid hac re tritius, videbatur,
Idem inficeto eſt inficetior rure
Simul poemata attigit. neque idem umquam
Æque eſt beatus ac poema quum ſcribit.
Tam gaudet in ſe, tamque ſe ipſe miratur.
Nimirum idem omnes fallimur: neque eſt quiſquam,
Quem non in aliqua re videre Suffenum
Poſſis. ſuus quoique adtributus eſt error.
Sed non videmus, manticæ quid in tergo eſt.

XXIII.

FURI, quoi neque ſervus eſt, neque arca,
Nec cimex, neque araneus, neque ignis:
Verum eſt & pater, & noverca, quorum
Dentes vel filicem comeſſe poſſunt:

Eſt

Eſt pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum conjuge lignea parentis.
Nec mirum; bene nam valetis omnes,
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non graves ruinas,
Non facta impia, non dolos veneni,
Non caſus alios periculorum.
Atqui corpora ſicciora cornu,
Aut ſi quid magis aridum eſt, habetis,
Sole, & frigore, & eſuritione.
Quare non tibi ſit bene, ac beate?
A te ſudor abeſt, abeſt ſaliva,
Muccuſque, & mala pituita naſi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior ſalillo eſt,
Nec toto decies cacas in anno;
Atque id durius eſt faba, & lapillis;
Quod tu ſi manibus teras, friceſque,
Non umquam digitum inquinare poſſis.
Hæc tu commoda tam beata, Furi,
Noli ſpernere, nec putare parvi:
Et ſeſtertia, quæ ſoles, precari
Centum deſine: nam ſat es beatus.

XXIV.

XXIV.

O QUI floſculus es Juventiorum,
Non horum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut poſthac aliis erunt in annis:
Mallem divitias mihi dediſſes
Iſti, quoi neque ſervus eſt, neque arca:
Quam ſic te ſineres ab illo amari.
Qui? non eſt homo bellus? inquies. eſt:
Sed bello huic neque ſervus eſt, neque arca.
Hæc tu quam lubet abjice, elevaque:
Nec ſervum tamen ille habet, neque arcam.

XXV.

CINÆDE Thalle, mollior cuniculi capillo,
Vel anſeris medullula, vel imula oricilla,
Vel pene languido ſenis, ſituque araneoſo:
Idemque Thalle, turbida rapacior procella,
Quum de via mulier alites oſtendit oſcitantes:
Remitte pallium mihi meum, quod involaſti,
Sudariumque Sætabum, catagraphoſque Thynos,
Inepte: quæ palam ſoles habere, tanquam avita.

Quæ

Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, & remitte,
Ne laneum latuſculum, nateſque mollicellas
Inviſa turpiter tibi flagella conſcribillent:
Et inſolenter æſtues, velut minuta magno
Deprenſa navis in mari, veſaniente vento.

XXVI.

FURI, villula noſtra non ad Auſtri
Flatus oppoſita eſt, nec ad Favonî,
Nec ſævi Boreæ, aut Apeliotæ:
Verum ad millia quindecim, & ducentos.
O ventum horribilem atque peſtilentem!

XXVII.

MINISTER vetuli puer Falerni,
Inger mi calices amariores,
Ut lex Poſtumiæ jubet magiſtræ,
Ebrioſa acina ebrioſioris.
At vos, quo lubet, hinc abite, lymphæ,
Vini pernicies, & ad ſeveros
Migrate. hic merus eſt Thyonianus.

XXVIII.

PISONIS comites, cohors inanis,
Aptis ſarcinulis, & expeditis,
Veranni optime, tuque mi Fabulle,
Quid rerum geritis? ſatiſne cum iſto
Vappa, frigoraque & famem tuliſtis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expenſum? ut mihi, qui, meum ſecutus
Prætorem, refero datum lucello.
O Memmi, bene me ac diu ſupinum
Tota iſta trabe lentus irrumaſti:
Sed, quantum video, pari fuiſtis
Caſu. nam nihilo minore verpa
Farti eſtis. pete nobiles amicos.
At vobis mala multa dii deæque
Dent, opprobria Romuli Remique.

XXIX.

QUIS hoc poteſt videre, quis poteſt pati,
Niſi impudicus, & vorax, & aleo:

Mamurram

Mamurram habere, quod Comata Gallia
Habebat uncti, & ultima Britannia?
Cinæde Romule, hæc videbis, & feres?
Es impudicus, & vorax, & aleo.
Et ille nunc ſuperbus, & ſuperfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Ut albulus columbus, aut Adoneus?
Cinæde Romule, hæc videbis, & feres?
Es impudicus, & vorax, & aleo.
Eóne nomine, imperator unice,
Fuiſti in ultima occidentis inſula:
Ut iſta voſtra diffututa mentula
Ducenties comeſſet, aut trecenties?
Quid eſt alid? ſiniſtra liberalitas
Parum expatravit? an parum helluatus eſt?
Paterna prima lancinata ſunt bona:
Secunda præda Pontica: inde tertia
Hibera, quam ſcit amnis aurifer Tagus.
Hunc, Galliæ, timetis, & Britanniæ?
Quid hunc, malum, fovetis? aut quid hic poteſt,
Niſi uncta devorare patrimonia?
Eóne nomine, imperator unice,
Socer generque perdidiſtis omnia?

XXX.

ALPHENE immemor, atque unanimis falſe ſodalibus:
Jam te nil miſeret, dure, tui dulcis amiculi.
Jam me prodere, jam non dubitas fallere, perfide,
Nec facta impia fallacum hominum cælicolis placent,
Quæ tu negligis, ac me miſerum deſeris in malis.
Eheu quid faciant dehinc homines, quoive habeant fidem?
Certe tute jubebas animam tradere, inique, me
Inducens in amorem, quaſi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque
Ventos irrita ferre, & nebulas aerias ſinis:
Si tu oblitus es, at dii meminerunt, meminit Fides:
Quæ te ut pœniteat poſtmodo facti, faciet, tui.

XXXI.

XXXI.

PENINSULARUM, Sirmio, inſularumque
Ocelle, quaſcumque in liquentibus ſtagnis,
Marique vaſto fert uterque Neptunus:
Quam te libenter, quamque lætus inviſo!
Vix mi ipſe credens Thyniam, atque Bithynos
Liquiſſe campos, & videre te in tuto.
O quid ſolutis eſt beatius curis?
Cum mens onus reponit, ac peregrino
Labore feſſi venimus Larem ad noſtrum,
Deſideratoque acquieſcimus lecto.
Hoc eſt, quod unum eſt pro laboribus tantis.
Salve, o venuſta Sirmio, atque hero gaude.
Gaudete voſque, Lydiæ lacus undæ.
Ridete quicquid eſt domi cachinnorum.

XXXII.

AMABO, mea dulcis Hypſithilla,
Meæ deliciæ, mei lepores,
Jube ad te veniam meridiatum.
Quod ſi juſſeris, illud adjuvato,

Ne

Ne quis liminis obſeret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire:
Sed domi maneas, pareſque nobis
Novem continuas fututiones.
Verum ſi quid ages, ſtatim jubeto:
Nam pranſus jaceo, & ſatur ſupinus
Pertundo tunicamque, palliumque.

XXXIII.

O FURUM optime balneariorum,
Vibenni pater, & cinæde fili:
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius eſt voraciore:
Cur non exſilium, malaſque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinæ
Notæ ſunt populo, & nates piloſas,
Fili, non potes aſſe venditare.

XXXIV.

DIANÆ ſumus in fide
Puellæ, & pueri integri:
Dianam pueri integri,
Puellæque canamus.

O Latonia

O Latonia maximi
Magna progenies Jovis,
Quam mater prope Deliam
Depoſivit olivam,
Montium domina ut fores,
Silvarumque virentium,
Saltuumque reconditorum,
Amniumque ſonantum.
Tu Lucina dolentibus
Juno dicta puerperis:
Tu potens Trivia, & notho es
Dicta lumine Luna.
Tu curſu, dea, menſtruo
Metiens iter annuum,
Ruſtica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.
Sis quocumque tibi placet
Sancta nomine, Romulique,
Ancique, ut ſolita es, bona
Soſpites ope gentem.

XXXV.

POETÆ tenero, meo ſodali,
Velim Cæcilio, papyre, dicas:

Veronam

Veronam veniat, Novi relinquens
Comi mœnia, Lariumque litus.
Nam quaſdam volo cogitationes
Amici accipiat ſui, meique.
Quare ſi ſapiet, viam vorabit;
Quamvis candida millies puella
Euntem revocet, manuſque collo
Ambas injiciens roget morari:
Quæ nunc, ſi mihi vera nuntiantur,
Illum deperit impotente amore.
Nam quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam, ex eo miſellæ
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignoſco tibi, Sapphicâ puella
Muſâ doctior; eſt enim venuſte
Magna Cæcilio inchoata mater.

XXXVI.

ANNALES Volusî cacata charta,
Votum ſolvite pro mea puella.
Nam ſanctæ Veneri, Cupidinique
Vovit, ſi ſibi reſtitutus eſſem,
Deſiſſemque truces vibrare jambos,
Electiſſima peſſimi poetæ

Scripta

Scripta tardipedi deo daturam
Infelicibus uſtulanda lignis.
Et hæc peſſima ſe puella vidit
Jocoſe & lepide vovere divis.
Nunc o cæruleo creata ponto,
Quæ ſanctum Idalium, Syroſque apertos,
Quæque Ancona, Cnidumque arundinoſam
Colis, quæque Amathunta, quæque Golgos,
Quæque Durrachium Hadriæ tabernam:
Acceptum face, redditumque votum,
Si non illepidum, neque invenuſtum eſt.
At vos interea venite in ignem,
Pleni ruris, & inficetiarum,
Annales Volusî cacata charta.

XXXVII.

SALAX taberna, voſque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis eſſe mentulas vobis?
Solis licere quicquid eſt puellarum
Confutuere, & putare ceteros hircos?
An, continenter quod ſedetis inſulſi
Centum, aut ducenti, non putatis auſurum
Me una ducentos irrumare ſeſſores?

Atqui putate; namque totius vobis
Frontem tabernæ ſcipionibus ſcribam.
Puella nam mea, quæ meo ſinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi ſunt magna bella pugnata,
Conſedit iſtic. hanc boni, beatique
Omnes amatis, & quidem, quod indignum eſt,
Omnes puſilli, & ſemitarii mœchi.
Tu præter omnes une de capillatis,
Cuniculoſæ Celtiberiæ fili,
Egnati, opaca quem bonum facit barba,
Et dens Hibera defricatus urina.

XXXVIII.

MALE eſt, Cornifici, tuo Catullo,
Male eſt mehercule, & laborioſe:
Magiſque, & magis in dies & horas.
Quem tu, quod minimum facillimumque eſt,
Qua ſolatus es adlocutione?
Iraſcor tibi. ſic meos amores?
Paullum quidlibet adlocutionis
Mœſtius lacrimis Simonideis.

XXXIX.

XXXIX.

EGNATIUS, quod candidos habet dentes,
Renidet uſquequaque: ſi ad rei ventum eſt
Subſellium, quum orator excitat fletum,
Renidet ille: ſi pii ad rogum filî
Lugetur, orba quum flet unicum mater,
Renidet ille: quicquid eſt, ubicumque eſt,
Quodcumque agit, renidet. hunc habet morbum,
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendus es mihi, bone Egnati:
Si urbanus eſſes, aut Sabinus, aut Tiburs,
Aut porcus Umber, aut obeſus Etruſcus,
Aut Lanuvinus ater, atque dentatus,
Aut Tranſpadanus, ut meos quoque attingam,
Aut quilibet qui puriter lavit dentes,
Tamen renidere uſquequaque te nollem.
Nam riſu inepto res ineptior nulla eſt.
Nunc Celtiber in Celtiberia terra
Quod quiſque minxit, hoc ſolet ſibi mane
Dentem, atque ruſſam defricare gingivam.

Ut quo iſte veſter expolitior dens eſt,
Hoc te amplius bibiſſe prædicet lotî.

XL.

QUÆNAM te mala mens, miſelle Ravide,
Agit præcipitem in meos ïambos?
Quis deus tibi non bene advocatus
Vecordem parat excitare rixam?
Anne ut pervenias in ora vulgi?
Quid vis? qualubet eſſe notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longa voluiſti amare pœna.

XLI.

AH me, an illa puella defututa
Tota, millia me decem popoſcit?
Iſta turpiculo puella naſo,
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus eſt puella curæ,
Amicos, medicoſque convocate.
Non eſt ſana puella. nec rogate,
Qualis ſit. ſolet hæc imaginoſum.

XLII.

ADESTE, hendecaſyllabi, quot eſtis
Omnes undique, quotquot eſtis omnes.
Jocum me putat eſſe mœcha turpis,
Et negat mihi veſtra reddituram
Pugillaria, ſi pati poteſtis.
Perſequamur eam, & reflagitemus.
Quæ ſit, quæritis? illa quam videtis
Turpe incedere, mimice, ac moleſte,
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumſiſtite eam, & reflagitate:
Mœcha putida, redde codicillos.
Redde, putida mœcha, codicillos.
Non aſſis facis? o lutum, lupanar,
Aut ſi perditius poteſt quid eſſe!
Sed non eſt tamen hoc ſatis putandum.
Quod ſi non aliud pote eſt, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore voce:
Mœcha putida, redde codicillos.
Redde, putida mœcha, codicillos.
Sed nil proficimus, nihil movetur.
Mutanda eſt ratio, moduſque vobis,

Si quid proficere amplius poteſtis:
Pudica & proba, rẽdde codicillos.

XLIII.

SALVE, nec nimio puella naſo,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore ſicco,
Nec ſane nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.
Ten' provincia narrat eſſe bellam?
Tecum Leſbia noſtra comparatur?
O ſæclum inſipiens, & inficetum!

XLIV.

O FUNDE noſter, ſeu Sabine, ſeu Tiburs,
Nam te eſſe Tiburtem autumant quibus non eſt
Cordi Catullum lædere: at quibus cordi eſt,
Quovis Sabinum pignore eſſe contendunt.
Sed ſeu Sabine, ſive verius Tiburs,
Fui libenter in tua ſuburbana
Villa, malamque pectore exſpui tuſſim;

Non

Non immerenti quam mihi meus venter,
Dum ſumtuoſas appeto, dedit, cœnas.
Nam Seſtianus dum volo eſſe conviva,
Orationem in Antium petitorem
Plenam veneni, & peſtilentiæ legit.
Hic me gravedo frigida, & frequens tuſſis
Quaſſavit, uſquedum in tuum ſinum fugi,
Et me recuravi otioque, & urtica.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quod non es ulte peccatum.
Nec deprecor jam, ſi nefaria ſcripta
Seſtî recepſo, quin gravedinem & tuſſim
Non mi, ſed ipſi Seſtio ferat frigus,
Qui tunc vocat me quum malum legit librum.

XLV.

ACMEN Septimius ſuos amores
Tenens in gremio, Mea, inquit, Acme,
Ni te perdite amo, atque amare porro
Omnes ſum aſſidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire;
Solus in Libya, Indiave toſta
Cæſio veniam obvius leoni.
Hoc ut dixit, Amor ſiniſtra ut ante,

Dextram

Dextram ſternuit adprobationem.
At Acme leviter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos
Illo purpureo ore ſuaviata,
Sic, inquit, mea vita Septimille,
Huic uno domino uſque ſerviamus,
Ut multo mihi major, acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc ut dixit, Amor ſiniſtra, ut ante,
Dextram ſternuit adprobationem.
Nunc ab auſpicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Unam Septimius miſellus Acmen
Mavult, quam Syrias, Britanniaſque:
Uno in Septimio fidelis Acme
Facit delicias, libidineſque.
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auſpicatiorem?

XLVI.

Jam ver egelidos refert tepores,
Jam cæli furor æquinoctialis
Jucundis Zephyri ſileſcit auris.
Linquantur Phrygii, Catulle, campi,

Ni-

Nicææque ager uber æſtuoſæ.
Ad claras Aſiæ volemus urbes.
Jam mens prætrepidans avet vagari,
Jam læti ſtudio pedes vigeſcunt.
O dulces comitum valete cœtus,
Longe quos ſimul a domo profectos,
Diverſos variæ viæ reportant.

XLVII.

PORCI, & Socration, duæ ſiniſtræ
Piſonis, ſcabies fameſque *Memmî*;
Vos Veranniolo meo, & Fabullo
Verpus præpoſuit Priapus ille?
Vos convivia lauta ſumtuoſe
De die facitis; mei ſodales
Quærunt in triviis vocationes?

XLVIII.

MELLITOS oculos tuos, Juventi,
Si quis me ſinat uſque baſiare,
Uſque ad millia baſiem trecenta;
Nec umquam ſaturum inde cor futurum eſt:

Non ſi denſior aridis ariſtis
Sit noſtræ ſeges oſculationis.

XLIX.

DISERTISSIME Romuli nepotum,
Quot ſunt, quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque poſt aliis erunt in annis;
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, peſſimus omnium poeta:
Tanto peſſimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

L.

HESTERNO, Licini, die otioſi
Multum luſimus in meis tabellis,
Ut convenerat eſſe: delicatos
Scribens verſiculos uterque noſtrûm,
Ludebat numero modo hoc, modo illoc,
Reddens mutua per jocum, atque vinum.
Atque illinc abii tuo lepore
Incenſus, Licini, facetiiſque,
Ut nec me miſerum cibus juvaret,

Nec

Nec ſomnus tegeret quiete ocellos:
Sed toto indomitus furore lecto
Verſarer, cupiens videre lucem,
Ut tecum loquerer, ſimulque ut eſſem.
At defeſſa labore membra poſtquam
Semimortua lectulo jacebant,
Hoc, jucunde, tibi poema feci,
Ex quo perſpiceres meum dolorem.
Nunc audax cave ſis: precesque noſtras
Oramus, cave deſpuas, ocelle,
Ne pœnas Nemeſis repoſcat a te.
Eſt vehemens dea, lædere hanc caveto.

LI.

ILLE mi par eſſe deo videtur,
Ille, ſi fas eſt, ſuperare divos,
Qui ſedens adverſus idemtidem te
Spectat, & audit
Dulce ridentem, miſero quod omnes
Eripit ſenſus mihi: nam ſimul te,
Leſbia, aſpexi, nihil eſt ſuper mi
* * *
Lingua ſed torpet, tenuis ſub artus
Flamma dimanat, ſonitu ſuopte

Tintinant aures, gemina teguntur
Lumina nocte.
Otium, Catulle, tibi moleſtum eſt:
Otio exultas, nimiumque geſtis:
Otium & reges prius, & beatas
Perdidit urbes.

LII.

QUID eſt, Catulle, quod moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius ſedet:
Per conſulatum pejerat Vatinius.
Quid eſt, Catulle, quod moraris emori?

LIII.

RISI neſcio quem modo in corona,
Qui, cum mirifice Vatiniana
Meus crimina Calvus explicaſſet,
Admirans ait hæc, manuſque tollens:
Dii magni, ſalaputium diſertum!

LIV.

LIV.

OTHONIS caput oppido puſillum,
Vettî, ruſtice, ſemilauta crura,
Subtile & leve peditum Libonis,
Si non omnia, diſplicere vellem
Tibi, & Fuffecio ſeni recocto.
Iraſcére iterum meis ïambis
Immerentibus, unice imperator.

LV.

ORAMUS, ſi forte non moleſtum eſt,
Demonſtres ubi ſunt tuæ tenébræ.
Te campo quæſivimus minore,
Te in circo, te in omnibus libellis,
Te in templo ſuperi Jovis ſacrato,
In Magni ſimul ambulatione.
Femellas omnes, amice, prendi,
Quas voltu vidi tamen ſereno;
Has vel te ſic ipſe flagitabam:
Camerium mihi, peſſimæ puellæ.
Quædam inquit, nudum ſinum reducens,

En hic in roſeis latet papillis.
Sed te jam ferre Herculei labos eſt;
Tanto te in faſtu negas, amice.
Dic nobis ubi ſis futurus. ede hoc
Audacter, committe, crede luci.
Num te lacteolæ tenent puellæ?
Si linguam clauſo tenes in ore,
Fructus projicies amoris omnes.
Verboſa gaudet Venus loquela.
Vel, ſi vis, licet obſeres palatum,
Dum voſtri ſim particeps amoris.

* * *

Non cuſtos ſi fingar ille Cretum,
Non ſi Pegaſeo ferar volatu,
Non Ladas ſi ego, pennipeſve Perſeus,
Non Rheſi niveæ citæque bigæ.
Adde huc plumipedes, volatileſque,
Ventorumque ſimul require curſum,
Quos junctos, Cameri, mihi dicares:
Defeſſus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus pereſus
Eſſem te, mi amice, quæritando.

LVI.

LVI.

OREM ridiculam, Cato, & jocoſam,
Dignamque auribus, & tuo cachinno!
Ride, quicquid amas, Cato, Catullum:
Res eſt ridicula, & nimis jocoſa.
Deprendi modo pupulum puellæ
Truſantem. hunc ego, ſi placet Dionæ,
Protelo rigida mea cecídi.

LVII.

PULCHRE convenit improbis cinædis
Mamurræ pathicoque, Cæſarique.
Nec mirum: maculæ pares utriſque,
Urbana altera, & illa Formiana
Impreſſæ reſident, nec eluentur.
Morboſi pariter, gemelli utrique:
Uno in lectulo, erudituli ambo:
Non hic, quam ille magis vorax adulter:
Rivales ſocii & puellularum.
Pulchre convenit improbis cinædis.

LVIII.

LVIII.

CŒLI, Leſbia noſtra, Leſbia illa,
Illa Leſbia quam Catullus unam
Plus quam ſe, atque ſuos amavit omnes:
Nunc in quadriviis, & angiportis
Glubit magnanimos Remi nepotes.

LIX.

BONONIENSIS Rufa Rufulum fellat,
Uxor Menenî, ſæpe quam in ſepulcretis
Vidiſtis ipſo rapere de rogo cœnam,
Quum devolutum ex igne proſequens panem
Ab ſemiraſo tunderetur uſtore.

* * *

NUM te leæna montibus Libyſſinis,
Aut Scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreavit, ac tætra,
Ut ſupplicis vocem in noviſſimo caſu
Contemtam haberes? o nimis fero corde!

LX.

LX.

COLLIS o Heliconii
Cultor, Uraniæ genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, o Hymenæe Hymen,
O Hymen Hymenæe:
Cinge tempora floribus
Suaveolentis amaraci.
Flammeum cape. lætus huc
Huc veni, niveo gerens
Luteum pede ſoccum.
Excituſque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus, manu
Pineam quate tædam.
Namque Julia Manlio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Judicem, bona cum bona
Nubit alite virgo:
Floridis velut enitens

Myrtus Aſia ramulis,
Quos Hamadryades deæ
Ludicrum ſibi roſcido
Nutriunt humore.
Quare age huc aditum ferens
Perge linquere Theſpiæ
Rupis Aonios ſpecus,
Lympha quos ſuper irrigat
Frigerans Aganippe.
Ac domum dominam voca
Conjugis cupidam novi,
Mentem amore revinciens,
Ut tenax hedera huc & huc
Arborem implicat errans,
Vos item ſimul integræ
Virgines, quibus advenit
Par dies, agite, in modum
Dicite: O Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe.
Ut lubentius, audiens
Se citarier ad ſuum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonæ Veneris, boni
Conjugator amoris.
Quis deus magis ah magis
Eſt petendus amantibus?

Quem

Quem colent homines magis
Cælitum? o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe.
Te ſuis tremulus parens
Invocat: tibi virgines
Zonula ſolüunt ſinus:
Te te, Hymen, cupida novus
Captat aure maritus.
Tu fero juveni in manus
Floridam ipſe puellulam
Matris e gremio ſuæ
Dedis. o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe.
Nil poteſt ſine te Venus,
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere: at poteſt,
Te volente. quis huic deo
Compararier auſit?
Nulla quit ſine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe jungier: at poteſt,
Te volente. quis huic deo
Compararier auſit?
Quæ tuis careat ſacris,
Non queat dare præſides
Terra finibus: at queat,

Te volente. quis huic deo
Compararier auſit?
Clauſtra pandite januæ.
Virgo adeſt; viden' ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies,
Prodeas, nova nupta.
Tardet ingenuus pudor:
Quæ tamen magis audiens
Flet, quod ire neceſſe ſit.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas, nova nupta.
Flere deſine. non tibi,
Aurunculeja, periculum eſt,
Ne qua femina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.
Talis in vario ſolet
Divitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas, nova nupta.
Prodeas, nova nupta, ſis:
(Jam videtur) & audias
Noſtra verba (viden'? faces
Aureas quatiunt comas)

Prodeas, nova nupta.
Non tuus levis in mala
Deditus vir adultera,
Probra turpia perſequens,
A tuis teneris volet
Secubare papillis :
Lenta, qui, velut adſitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. ſed abit dies,
Prodeas, nova nupta.

* * * *

* * *

* * *

O cubile, quot (o nimis
Candido pede lecti)
Quæ tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quæ vaga
Nocte, quæ media die
Gaudeat! ſed abit dies,
Prodeas, nova nupta.
Tollite, o pueri, faces:
Flammeum videor venire.
Ite, concinite in modum:
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.

Ne diu taceat procax
Feſcennina locutio,
Neu nuces pueris neget
Deſertum domini audiens
Concubinus amore.
Da nuces pueris, iners
Concubine. ſatis diu
Luſiſti nucibus. lubet
Jam ſervire Thalaſſio.
Concubine, nuces da.
Sordebam tibi, villice
Concubine, hodie atque heri:
Nunc tuum cinerarius
Tondet os. miſer ah miſer
Concubine, nuces da.
Diceris male te a tuis,
Unguentate, glabris, marite,
Abſtinere: ſed abſtine.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Scimus, hæc tibi, qua licent
Sola cognita: ſed marito
Iſta non eadem licent.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Nupta, tu quoque, quæ tuus

Vir

Vir petet, cave ne neges:
Ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
En tibi domus ut potens,
Et beata viri tui,
Quo tibicine ſerviat
(Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe)
Uſque dum tremulum movens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Raſilemque ſubi forem,
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Aſpice, unus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Illi non minus ac tibi
Pectore uritur intimo

Flamma,

Flamma, ſed penite magis.
Iò Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Mitte brachiolum teres,
Prætextate, puellulæ.
Jam cubile adeat viri.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Vos bonæ ſenibus bonis
Cognitæ bene feminæ,
Collocate puellulam.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Jam licet venias, marite.
Uxor in thalamo eſt tibi
Ore floridulo nitens:
Alba parthenice velut,
Luteumve papaver.
At, marite (ita me juvent
Cælites) nihilominus
Pulcher es: neque te Venus
Negligit. ſed abit dies:
Perge, ne remorare.
Non diu remoratus es.
Jam venis. bona te Venus
Juverit: quoniam palam

Quod

Quod cupis, capis, & bonum
Non abſcondis amorem.
Ille pulvis Erythrii,
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui veſtri numerare volt
Multa millia ludi.
Ludite, ut lubet, & brevi
Liberos date. non decet
Tam vetus ſine liberis
Nomen eſſe: ſed indidem
Semper ingenerari.
Torquatus volo parvulus
Matris e gremio ſuæ
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem
Semihiante labello.
Sit ſuo ſimilis patri
Manlio, & facile inſciis
Noſcitetur ab omnibus,
Et pudicitiam ſuæ
Matris indicet ore.
Talis illius a bona
Matre laus genus approbet,
Qualis unica ab optima
Matre Telemacho manet

Fama Penelopeo.
Claudite oſtia, virgines.
Luſimus ſatis. at, boni
Conjuges, bene vivite, &
Munere aſſiduo valentem
Exercete juventam.

LXI.

JUVENES.

VESPER adeſt, juvenes. conſurgite. veſper Olympo
Exſpectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere jam tempus, jam pingues linquere menſas,
Jam veniet virgo, jam dicetur Hymenæus.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

PUELLÆ.

Cernitis, innuptæ, juvenes? conſurgite contra.
Nimirum Oetæos oſtendit Noctifer ignes.
Sic certe. viden' ut perniciter exſiluere?
Non temere exſiluere. canent quod viſere par eſt.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

JUVENES.

JUVENES.

Non facilis nobis, æquales, palma parata eſt.
Aſpicite, innuptæ ſecum ut meditata requirant.
Non fruſtra meditantur: habent memorabile quod ſit.
Nec mirum; tota penitus quæ mente laborent.
Nos alio mentes, alio diviſimus aures.
Jure igitur vincemur. Amat victoria curam.
Quare nunc animos ſaltem committite veſtros:
Dicere jam incipient, jam reſpondere decebit.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

PUELLÆ.

Heſpere, qui cælo fertur crudelior ignis?
Qui natam poſſis complexu avellere matris,
Complexu matris retinentem avellere natam,
Et juveni ardenti caſtam donare puellam?
Quid faciant hoſtes capta crudelius urbe?
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

JUVENES.

Heſpere, qui cælo lucet jucundior ignis?
Qui deſponſa tua firmes connubia flamma:
Quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
Nec junxere prius, quam ſe tuus extulit ardor?

Quid datur a divis felici optatius hora?
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

PUELLÆ.

Heſperus e nobis, æquales, abſtulit unam.
Nempe tuo adventu vigilat cuſtodia. ſemper
Nocte latent fures, quos idem ſæpe revertens,
Heſpere, mutato comprendis nomine eoſdem.

JUVENES.

Ut lubet innuptis ficto te carpere queſtu!
Quid tum, ſi carpunt tacita quem mente requirunt?
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

PUELLÆ.

Ut flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contuſus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat Sol, educat imber:
Multi illum pueri, multæ optavere puellæ;
Idem quum tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullæ optavere puellæ:
Sic virgo dum intacta manet, dum cara ſuis eſt.
Quum caſtum amiſit polluto corpore florem,

Nec

Nec pueris jucunda manet, nec cara puellis.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

JUVENES.

Ut vidua in nudo vitis quæ naſcitur arvo,
Numquam ſe extollit, numquam mitem educat uvam,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Jam jam contingit ſummum radice flagellum;
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere juvenci:
At ſi forte eadem eſt ulmo conjuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere juvenci:
Sic virgo dum intacta manet, dum inculta ſeneſcit;
Quum par connubium maturo tempore adepta eſt,
Cara viro magis, & minus eſt inviſa parenti.
Et tu ne pugna cum tali conjuge, virgo.
Non æquum eſt pugnare, pater quoi tradidit ipſe,
Ipſe pater cum matre, quibus parere neceſſe eſt.
Virginitas non tota tua eſt. ex parte parentum eſt.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri,
Tertia ſola tua eſt: noli pugnare duobus,
Qui genero ſua jura ſimul cum dote dederunt.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

LXII.

SUPER alta vectus Atys celeri rate maria,
Phrygium nemus citato cupide pede tetigit,
Adiitque opaca silvis redimita loca deæ:
Stimulatus ubi furenti rabie, vagus animi
Devolvit illa acuta sibi pondera silice.
Itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro:
Et jam recente terræ sola sanguine maculans,
Niveis citata cepit manibus leve tympanum,
Tympanum tubam Cybelles, tua, Mater, initia.
Quatiensque terga tauri teneris cava digitis,
Canere hæc suis adorta est tremebunda comitibus.
Agite ite ad alta, Gallæ, Cybeles nemora simul,
Simul ite, Dindymenæ dominæ vaga pecora,
Aliena quæ petentes, velut exsules, loca,
Sectam meam exsecutæ, duce me, mihi comites
Rapidum salum tulistis, truculentaque pelagi,
Et corpus eviraſtis Veneris nimio odio.
Hilarate hero citatis erroribus animum.

Mora

Mora tarda mente cedat: ſimul ite, ſequimini
Phrygiam ad domum, Cybelles Phrygia ad nemora deæ:
Ubi cymbalum ſonat vox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo,
Ubi capita Mænades vi jaciunt hederigeræ,
Ubi ſacra ſancta acutis ululatibus agitant,
Ubi ſuevit illa divæ volitare vaga cohors:
Quo nos decet citatis celerare tripudiis.
Simul hæc comitibus Atys cecinit notha mulier,
Thiaſus repente linguis trepidantibus ululat,
Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda ſimul anhelans vaga vadit animi egens,
Comitata tympano Atys, per opaca nemora dux,
Veluti juvenca vitans onus indomita jugi.
Rapidæ ducem ſequuntur Gallæ properipedem.
Itaque ut domum Cybelles tetigere laſſulæ,
Nimio e labore ſomnum capiunt ſine Cerere.
Piger his labantes langore oculos ſopor operit.
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
Luſtravit æthera album, ſola dura, mare ferum

Pe-

Pepulitque noctis umbras vegetis ſonipedibus,
Ibi ſomnus excitum Atyn fugiens citus abiit:
Trepidantem eum excipit dea Paſithea ſinu.
Ita de quiete molli rapida fine rabie
Simul ipſa pectore Atys ſua facta revolüit,
Liquidaque mente vidit, ſine queis, ubíque foret,
Animo æſtuante rurſum reditum ad vada tetulit.
Ibi maria vaſta viſens lacrimantibus oculis,
Patriam adlocuta mæſta eſt ita voce miſeriter:
Patria o mea creatrix, patria o mea genetrix,
Ego quam miſer relinquens, dominos ut herifugæ
Famuli ſolent, ad Idæ tetuli nemora pedem:
Ut apud nivem, & ferarum gelida ſtabula forem,
Et ut omnia earum adirem, furibunda, latibula:
Ubinam, aut quibus locis te poſitam, patria, rear?
Cupit ipſa pupula ad te ſibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breve tempus animus eſt.
Egóne a mea remota hæc ferar in nemora domo?

Patria,

Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palæſtra, ſtadio, & gymnaſiis?
Miſer ah miſer, querendum eſt etiam atque etiam, anime.
Quod enim genus figuræ eſt, ego non quod habuerim?
Ego mulier, ego adoleſcens, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnaſii fui flos, ego eram decus olei.
Mihi januæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat
Linquendum ubi eſſet orto mihi Sole cubiculum.
Egóne deum miniſtra, & Cybeles famula ferar?
Ego Mænas, ego mei pars, ego vir ſterilis ero?
Ego viridis algida Idæ nive amicta loca colam?
Ego vitam agam ſub altis Phrygiæ columinibus,
Ubi cerva ſilvicultrix, ubi aper nemorivagus?
Jam jam dolet quod egi, jam jamque pœnitet.
Roſeis ut huic labellis palans ſonitus abît,
Geminas deorum ad aures nova nuntia referens,
Ibi juncta juga reſolvens Cybele leonibus,
Lævumque pecoris hoſtem ſtimulans ita loquitur:

Agedum. inquit, age ferox, i, face ut hinc furoribus,
Face ut hinc furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea libere nimis qui fugere imperia cupit:
Age, cæde terga cauda: tua verbera patere.
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa cervice quate jubam.
Ait hæc minax Cybelle, religatque juga manu.
Ferus ipse se se adhortans rapidum incitat animum:
Vadit, fremit, & refringit virgulta pede vago.
At ubi humida albicantis loca litoris adiit,
Tenerumque vidit Atyn prope marmora pelagi;
Facit impetum. ille demens fugit in nemora fera.
Ibi semper omne vitæ spatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybele, Didymi, dea, domina,
Procul a mea tuus sit furor omnis, hera, domo.
Alios age incitatos, alios age rabidos.

LXIII.

LXIII.

DE NUPTIIS PELEI ET THETIDOS.

PELIACO quondam prognatæ vertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni naſſe per undas
Phaſidos ad fluctus, & fines Æetæos:
Quum lecti juvenes Argivæ robora pubis,
Auratam optantes Colchis avertere pellem,
Auſi ſunt vada ſalſa cita decurrere puppi,
Cærula verrentes abiegnis æquora palmis:
Diva quibus retinens in ſummis urbibus arces
Ipſa levi fecit volitantem flamine currum,
Pinea conjungens inflexæ texta carinæ.
Illa rudem curſu prima imbuit Amphitriten.
Quæ ſimul ac roſtro ventoſum proſcidit æquor,
Tortaque remigio ſpumis incanuit unda,
Emerſere feri candenti e gurgite vultus
Æquoreæ monſtrum Nereides admirantes:
Illaque hautque alia viderunt luce marinas

Mortales oculi nudato corpore Nymphas
Nutricum tenus exſtantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incenſus fertur amore,
Tum Thetis humanos non deſpexit hymenæos,
Tum Thetidi pater ipſe jugandum Pelea ſenſit.
O nimis optato ſæclorum tempore nati
Heroes ſalvete, deûm genus, o bona mater:
Vos ego ſæpe meo vos carmine compellabo.
Teque adeo, eximie tædis felicibus aucte,
Theſſaliæ columen Peleu, quoi Juppiter ipſe,
Ipſe ſuos divûm genitor conceſſit amores.
Téne Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Téne ſuam Tethys conceſſit ducere neptem?
Oceanuſque, mari totum qui amplectitur orbem?
Quæ ſimul optatæ finito tempore luces
Ut venere, domum conventu tota frequentat
Theſſalia. oppletur lætanti regia cœtu.
Dona ferunt: præ ſe declarant gaudia voltu.
Deſeritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Cranoniſque domos, ac mœnia Lariſſæa.
Pharſaliam coeunt, Pharſalia tecta frequentant.
Rura colit nemo, molleſcunt colla juvencis.
Non humilis curvis purgatur vinea raſtris:
Non glæbam prono convellit vomere taurus:
Non falx attenuat frondatorum arboris umbram.

Squa-

Squalida deſertis robigo infertur aratris.
Ipſius at ſedes, quacumque opulenta receſſit
Regia, fulgenti ſplendent auro atque argento.
Candet ebur ſoliis, collucent pocula menſæ.
Tota domus gaudet regali ſplendida gaza.
Polvinar vero divæ geniale locatur
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
Tincta tegit roſeo conchylî purpura fuco.
Hæc veſtis priſcis hominum variata figuris,
Heroum mira virtutes indicat arte.
Namque fluentiſono proſpectans litore Diæ
Theſea cedentem celeri cum claſſe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores,
Nec dum etiam, ſe ſe quæ viſit viſere credit,
Utpote fallaci quæ tum primum excita ſomno
Deſertam in ſola miſeram ſe cernit arena.
Immemor at juvenis fugiens pellit vada remis,
Irrita ventoſæ linquens promiſſa procellæ.
Quem procul ex alga mœſtis Minois ocellis,
Saxea ut effigies bacchantis, proſpicit, evoe,
Proſpicit, & magnis curarum fluctuat undis,
Non flavo retinens ſubtilem vertice mitram,
Non contecta levi velatum pectus amictu,
Non tereti ſtrophio luctantes vincta papillas:
Omnia quæ toto delapſa e corpore paſſim
Ipſius ante pedes fluctus ſalis alludebant.

Sed

Sed neque tum mitræ, neque tum fluitantis amictus
Illa vicem curans, toto ex te pectore, Theseu,
Toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah misera, assiduis quam luctibus externavit
Spinosas Erycina serens in pectore curas.
Illa tempestate ferox & tempore Theseus
Egressus curvis e litoribus Piræi
Attigit injusti regis Cortynia templa.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneæ pœnas exsolvere cædis,
Electos juvenes, simul & decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Queis angusta malis quum mœnia vexarentur,
Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
Projicere optavit potius, quam talia Cretam
Funera Cecropiæ ne-funera portarentur.
Atque ita nave levi nitens, ac lenibus auris
Magnanimum ad Minoa venit, sedesque superbas.
Hunc simul ac cupido conspexit lumine virgo
Regia, quam suaves exspirans castus odores
Lectulus, in molli complexu matris alebat:
Quales Eurotæ progignunt flumina myrtus,
Aurave distinctos educit verna colores:
Non prius ex illo flagrantia declinavit

Lumina,

Lumina, quam cuncto concepit pectore flammam
Funditus, atque imis exarſit tota medullis,
Heu miſere exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum qui gaudia miſces,
Quæque regis Golgos, quæque Idaliam frondoſam,
Qualibus incenſam jactaſtis mente puellam
Fluctibus, in flavo ſæpe hoſpite ſuſpirantem!
Quantos illa tulit languenti corde timores!
Quantum ſæpe magis fulgore expalluit auri! 100
Quum ſævum cupiens contra contendere monſtrum,
Aut mortem oppeteret Theſeus, aut præmia laudis.
Non ingrata, tamen fruſtra, munuſcula divis
Promittens, tacito ſuſpendit vota labello.
Nam velut in ſummo quatientem brachia Tauro 105
Quercum, aut conigeram ſudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit: illa procul radicitus exturbata
Prona cadit, lateque & cominus obvia frangens:
Sic domito ſævum proſtravit corpore Theſeus,

Ne-

Nequicquam vanis jactantem cornua ventis.
Inde pedem victor multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui vestigia filo:
Ne labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti frustraretur inobservabilis error.
Sed quid ego a primo digressus carmine, plura
Commemorem? ut linquens genitoris filia voltum,
Ut consanguineæ complexum, ut denique matris,
Quæ misera gnati misero deperdita leto,
Omnibus his Thesei dulcem præferret amorem?
Aut ut vecta ratis spumosa ad litora Diæ?
Aut ut eam tristi devinctam lumina somno
Liquerit immemori discedens pectore conjux?
Sæpe illam, perhibent, ardenti corde furentem
Clarisonas imo fudisse e pectore voces.
Ac tum præruptos tristem conscendere montes,
Unde aciem in pelagi vastos protenderet æstus:
Tum tremuli salis adversas procurrere in undas
Mollia nudatæ tollentem tegmina suræ:
Atque hæc extremis mœstam dixisse querelis,
Frigidulos udo singultus ore cientem:
Siccine me patriis avectam, perfide, ab oris,
Perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?

Sic-

Siccine discedens neglecto numine divûm
Immemor ah devota domum perjuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Consilium? tibi nulla fuit clementia præsto?
Immite ut nostri vellet mitescere pectus?
At non hæc quondam nobis promissa dedisti
Voce: mihi non hoc miseræ sperare jubebas:
Sed connubia læta, sed optatos hymenæos.
Quæ cuncta aerii discerpunt irrita venti.
Jam jam nulla viro juranti femina credat,
Nulla viri speret sermones esse fideles:
Queis dum aliquid cupiens animus prægestit apisci,
Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt:
Sed simul ac cupidæ mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil perjuria curant.
Certe ego te in medio versantem turbine leti
Eripui, & potius germanum amittere crevi,
Quam tibi fallaci supremo in tempore deessem.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque
Præda, neque injecta tumulabor mortua terra.
Quænam te genuit sola sub rupe leæna?
Quod mare conceptum spumantibus exspuit undis?
Quæ Syrtis, quæ Scylla rapax, quæ vasta Charybdis,

Talia qui reddis pro dulci præmia vita?
Si tibi non cordi fuerant connubia noſtra,
Sæva quod horrebas priſci præcepta parentis,
Attamen in voſtras potuiſti ducere ſedes,
Quæ tibi jucundo famularer ſerva labore,
Candida permulcens liquidis veſtigia lymphis,
Purpureave tuum conſternens veſte cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris
Externata malo, quæ nullis ſenſibus auctæ
Nec miſſas audire queunt, nec reddere voces?
Ille autem prope jam mediis verſatur in undis,
Nec quiſquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis inſultans extremo tempore ſæva
Fors etiam noſtris invidit queſtubus aures.
Juppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnoſia Cecropiæ tetigiſſent litora puppes:
Indomito nec dira ferens ſtipendia tauro
Perfidus in Cretam religaſſet navita funem:
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Conſilia in noſtris requieſſet ſedibus hoſpes.
Nam quo me referam? quali ſpe perdita nitar?
Idomenióſne petam montes? ah gurgite lato
Diſcernens Ponti truculentum ubi dividit æquor?

An

An patris auxilium ſperem? quémne ipſa reliqui
Reſperſum juvenem fraterna cæde ſecuta?
Conjugis an fido conſoler memet amore?
Quíne fugit lentos incurvans gurgite remos?
Præterea nullo (litus ſolum) inſula tecto:
Nec patet egreſſus pelagi cingentibus undis.
Nulla fugæ ratio, nulla ſpes: omnia muta,
Omnia ſunt deſerta, oſtentant omnia letum.
Non tamen ante mihi langueſcent lumina morte,
Nec prius a feſſo ſecedent corpore ſenſus,
Quam juſtam a divis expoſcam prodita multam,
Cæleſtumque fidem poſtrema comprecer hora.
Quare facta virûm multantes vindice pœna
Eumenides, quibus anguino redimita capillo
Frons exſpirantis præportat pectoris iras,
Huc huc adventate, meas audite querelas,
Quas ego, væ miſeræ, extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore.
Quæ quoniam veræ naſcuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati noſtrum vaneſcere luctum:
Sed quali ſolam Theſeus me mente reliquit,
Tali mente, deæ, funeſtet ſeque ſuoſque

Has poſtquam mœſto profudit pectore voces,
Supplicium ſævis expoſcens anxia factis:
Annuit invicto cæleſtum numine rector,
Quo tunc & tellus, atque horrida contremuerunt
Æquora, concuſſitque micantia ſidera mundus.
Ipſe autem cæca mentem caligine Theſeus
Conſitus oblito dimiſit pectore cuncta,
Quæ mandata prius conſtanti mente tenebat:
Dulcia nec mœſto ſuſtollens ſigna parenti,
Soſpitem Erechthéum ſe oſtendit viſere portum.
Namque ferunt, olim claſſi quum mœnia divæ
Linquentem gnatum, ventis concrederet Ægeus,
Talia complexum juveni mandata dediſſe:
Gnate mihi longa jucundior unice vita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere caſus,
Reddite in extremæ nuper mihi fine ſenectæ:
Quandoquidem fortuna mea, ac tua fervida virtus
Eripit invito mihi te, quoi languida nondum
Lumina ſunt gnati cara ſaturata figura:
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,
Nec te ferre ſinam fortunæ ſigna ſecundæ.

Sed

Sed primum multas expromam mente querelas,
Canitiem terra, atque infuſo polvere fœdans;
Inde infecta vago ſuſpendam lintea malo,
Noſtros ut luctus, noſtræque incendia mentis,
Carbaſus obſcurata dicet ferrugine Hibera.
Quod tibi ſi ſancti conceſſerit incola Itoni,
Quæ noſtrum genus, ac ſedes defendere Erechthei
Annuit, ut tauri reſpergas ſanguine dextram:
Tum vero facito, ut memori tibi condita corde
Hæc vigeant mandata, nec ulla obliteret ætas:
Ut ſimul ac noſtros inviſent lumina colles,
Funeſtam antemnæ deponant undique veſtem,
Candidaque intorti ſuſtollant vela rudentes:
Quamprimum cernens ut læta gaudia mente
Agnoſcam, quum te reducem ætas proſpera ſiſtet.
Hæc mandata prius conſtanti mente tenentem
Theſea, ceu pulſæ ventorum flamine nubes
Aerium nivei montis, liquere, cacumen.
At pater, ut ſumma proſpectum ex arce petebat,
Anxia in aſſiduos abſumens lumina fletus:
Quum primum inflati conſpexit lintea veli,
Præcipitem ſe ſe ſcopulorum e vertice jecit,
Amiſſum credens immiti Theſea fato.

Sic

Sic funeſta domus ingreſſus tecta paterna
Morte, ferox Theſeus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipſe recepit.
Quæ tamen adſpectans cedentem mœſta carinam
Multiplices animo volvebat ſaucia curas.
At parte ex alia florens volitabat Iacchus,
Cum thiaſo Satyrorum, & Nyſigenis Silenis,
Te quærens, Ariadna, tuoque incenſus amore:
Qui tum alacres paſſim lymphata mente furebant,
Evoe bacchantes evoe, capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuſpide thyrſos;
Pars e divolſo raptabant membra juvenco;
Pars ſe ſe tortis ſerpentibus incingebant;
Pars obſcura cavis celebrabant orgia ciſtis,
Orgia quæ fruſtra cupiunt audire profani.
Plangebant aliæ proceris tympana palmis,
Aut tereti tenues tinnitus ære ciebant.
Multi rauciſonos efflebant cornua bombos,
Barbaraque horribili ſtridebat tibia cantu.
Talibus amplifice veſtis decorata figuris
Polvinar complexa ſuo velabat amictu.
Quæ poſtquam cupide ſpectando Theſſala pubes
Expleta eſt, ſanctis cœpit decedere divis.
Ac quali flatu placidum mare matutino

Hor-

Horrificans Zephyrus proclivas incitat undas
Aurora exoriente vagi ſub lumina Solis:
Quæ tarde primum clementi flamine pulſæ
Procedunt, leni & reſonant plangore cachinni:
Poſt vento creſcente magis magis increbreſcunt,
Purpureaque procul nantes a luce refulgent:
Sic tum veſtibuli linquentes regia tecta
Ad ſe quiſque vago paſſim pede diſcedebant.
Quorum poſt abitum, princeps e vertice Pelii
Advenit Chiron portans ſilveſtria dona.
Nam quotcumque ferunt campi, quos Theſſala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fœcunda Favonii,
Hos indiſtinctis plexos tulit ipſe corollis,
Queis permulſa domus jucundo riſit odore.
Confeſtim Peneos adeſt. viridantia Tempe,
Tempe, quæ ſilvæ cingunt ſuperimpendentes,
Xyniaſi & linquens Doris celebranda choreis
Bœbiados. Namque ille tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras ſtipite laurus,
Non ſine lætanti platano, fletaque ſorore
Flammati Phaetontis, & aeria cupreſſu:
Hæc circum ſedes late contexta locavit,
Veſtibulum ut molli velatum fronde vireret,

Poſt

Poſt hunc conſequitur ſolerti corde Prometheus,
Extenuata gerens veteris veſtigia pœnæ:
Quam quondam ſilici reſtrictus membra catena
Perſolvit, pendens e verticibus præruptis.
Inde pater divûm ſancta cum conjuge, natiſque
Advenit cælo, te ſolum, Phœbe, relinquens,
Unigenamque ſimul cultricem montibus Idri.
Pelea nam tecum pariter ſoror aſpernata eſt,
Nec Thetidis tædas voluit celebrare jugales.
Qui poſtquam niveos flexerunt ſedibus artus,
Largæ multiplici conſtructæ ſunt dape menſæ.
Quum interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undique quercus,
Candida purpurea quam Tyro incinxerat ora.
Ambroſio niveæ reſidebant vertice vittæ,
Æternumque manus carpebant rite laborem.
Læva colum molli lana retinebat amictum,
Dextera tum leviter deducens fila ſupinis
Formabat digitis: tum prono in pollice torquens
Libratum tereti verſabat turbine fuſum:
Atque ita decerpens æquabat ſemper opus dens,
Laneaque aridulis hærebant morſa labellis,
Quæ prius in leni fuerant exſtantia filo.

Ante

Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera virgati cuſtodibant calathiſci.
Hæ tum clariſona pellentes vellera voce,
Talia divino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiæ quod poſt nulla arguet ætas.
O decus eximium magnis virtutibus augens,
Emathiæ tutamen opis, clariſſime nato:
Accipe, quod læta tibi pandunt luce ſorores
Veridicum oraclum, ſerves quæ fata ſequuntur.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Adveniet tibi jam portans optata maritis
Heſperus: adveniet fauſto cum fidere conjux,
Quæ tibi flexanimo mentem perfundat amore,
Languiduloſque paret tecum conjungere ſomnos,
Lævia ſubſternens robuſto brachia collo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
[Nulla domus tales umquam contexit amores:
Nullus amor tali conjunxit fœdere amantes,
Qualis adeſt Thetidi, qualis concordia Peleo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.]
Naſcetur vobis expers terroris Achilles,
Hoſtibus haud tergo, ſed forti pectore notus:
Qui perſæpe vago victor certamine curſus
Flammea prævortet celeris veſtigia cervæ.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.

Non illi quiſquam bello ſe conferet heros,
Quum Phrygii Teucro manabunt ſanguine rivi,
Troicaque obſidens longinquo mœnia bello
Perjuri Pelopis vaſtabit tertius heres.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Illius egregias virtutes, claraque facta
Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres:
Quum in cinerem canos ſolvent a vertice crines,
Putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Namque velut denſas proſternens meſſor ariſtas,
Sole ſub ardenti flaventia demetit arva:
Trojugenûm infeſto proſternet corpora ferro.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Teſtis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
Quæ paſſim rapido diffunditur Helleſponto:
Quojus iter cæſis anguſtans corporum acervis,
Alta tepefaciet permiſta flumina cæde.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Denique teſtis erit morti quoque reddita præda:
Quum teres excelſo coacervatum aggere buſtum
Excipiet niveos perculſæ virginis artus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Nam ſimul ac feſſis dederit Fors copiam Achivis
Urbis Dardaniæ Neptunia ſolvere vincla:
Alta Polyxenia madefient cæde ſepulcra.

Quæ

Quæ velut ancipiti ſuccumbens victima ferro,
Projiciet truncum ſubmiſſo poplite corpus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Quare agite, optatos animi conjungite amores.
Accipiat conjux felici fœdere divam,
Dedatur cupido jamdudum nupta marito.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Non illam nutrix orienti luce reviſens,
Heſterno collum poterit circumdare filo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Anxia nec mater diſcordis mœſta puellæ
Secubitu, caros mittet ſperare nepotes.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Talia præfantes quondam, felicia Pelei
Carmina divino cecinerunt omine Parcæ.
Præſentes namque ante domos inviſere caſtas
Heroum, & ſe ſe mortali oſtendere cœtu
Cælicolæ, nondum ſpreta pietate, ſolebant.
Sæpe pater divûm templo in fulgente reviſens,
Annua quum feſtis veniſſent ſacra diebus,
Conſpexit terra centum procurrere currus.
Sæpe vagus Liber Parnaſſi vertice ſummo
Thyadas effuſis evantes crinibus egit:
Quum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
Acciperent lacti divum ſpumantibus aris.
Sæpe in letifero belli certamine Mavors,

Aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnuſia virgo
Armatas hominum eſt præſens hortata catervas.
Sed poſtquam tellus ſcelere eſt imbuta nefando,
Juſtitiamque omnes cupida de mente fugarunt:
Perfudere manus fraterno ſanguine fratres:
Deſtitit exſtinctos natus lugere parentes:
Optavit genitor primævi funera nati,
Liber ut innuptæ poteretur flore novercæ:
Ignaro mater ſubſternens ſe impia nato
Impia non verita eſt divos ſcelerare parentes:
Omnia fanda, nefanda malo permiſta furore
Juſtificam nobis mentem avertére deorum.
Quare nec tales dignantur viſcere cœtus,
Nec ſe contingi patiuntur lumine claro.

LXIV.

ETSI me aſſiduo confectum cura dolore
Sevocat a doctis, Hortale, virginibus:
Nec potis eſt dulces Muſarum expromere fœtus
Mens animi: tantis fluctuat ipſa malis:
(Namque mei nuper Lethæo gurgite fratris
Pallidulum manans alluit unda pedem.

Troïa

Troïa Rhœteo quem ſubter litore tellus,
Ereptum noſtris obterit ex oculis.
[Alloquar? audieróne umquam tua facta loquentem?]
Numquam ego te, vita frater amabilior,
Aſpiciam poſthac? at certe ſemper amabo,
Semper mœſta tua carmina morte canam.
Qualia ſub denſis ramorum concinit umbris
Daulias, abſumti fata gemens Ityli.)
Sed tamen in tantis mœroribus, Hortale, mitto
Hæc experta tibi carmina Battiadæ:
Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
Effluxiſſe meo forte putes animo,
Ut miſſum ſponſi furtivo munere malum
Procurrit caſto virginis e gremio,
Quod miſeræ oblitæ molli ſub veſte locatum,
Dum adventu matris proſilit, excutitur,
Atque illud prono præceps agitur decurſu,
Huic manat triſti conſcius ore rubor.

LXV.

OMNIA qui magni diſpexit lumina mundi,
Qui ſtellarum ortus comperit, atque obitus:
Flammeus ut rapidi Solis nitor obſcuretur,
Ut cedant certis ſidera temporibus,
Ut Triviam furtim ſub Latmia ſaxa relegans,
Dulcis amor gyro devocet aerio:
Idem me ille Conon cæleſti in lumine vidit
E Bereniceo vertice cæſariem
Fulgentem clare: quam multis illa deorum,
Lævia protendens brachia, pollicita eſt;
Qua rex tempeſtate novo auctus hymenæo
Vaſtatum fines iverat Aſſyrios,
Dulcia nocturnæ portans veſtigia rixæ,
Quam de virgineis geſſerat exuviis.
Eſtne novis nuptis odio Venus? anne parentum
Fruſtrantur falſis gaudia lacrimulis,
Ubertim thalami quas intra limina fundunt?
Non ita me divi, vera gemunt, juverint.
Id mea me multis docuit regina querelis,
Inviſente novo prœlia torva viro.
Et tu vero orbum luxti deſerta cubile,

Et

Et fratris cari flebile diſcidium,
Quum penitus mœſtas exedit cura medullas;
Ut tibi tunc toto pectore ſollicitæ
Senſibus e rectis mens excidit! at te ego certe
Cognoram a parva virgine magnanimam.
Anne bonum oblita es facinus, quo regium adepta es
Conjugium, quod non fortior auſit alis?
Sed tum mœſta virum mittens, quæ verba locuta es?
Juppiter, ut triſti lumina ſæpe manu!
Quis te mutavit tantus deus? an quod amantes
Non longe a caro corpore abeſſe volunt?
At quæ ibi, proh, cunctis pro dulci conjuge divis
Non ſine taurino ſanguine pollicita es,
Si reditum tetuliſſet? Is haut in tempore longo
Captam Aſiam Ægypti finibus addiderat.
Queis ego pro factis cæleſti reddita cœtu
Priſtina vota novo munere diſſolüo.
Invita, o regina, tuo de vertice ceſſi,
Invita. adjuro teque, tuumque caput,
Digna ferat, quod ſi quis inaniter adjurarit.
Sed qui ſe ferro poſtulet eſſe parem?
Ille quoque everſus mons eſt quem maximum in oris

Pro-

Progenies Thiæ clara ſupervehitur:
Quum Medi peperere novum mare: quumque juventus
Per medium claſſi barbara navit Athon.
Quid facient crines, quum ferro talia cedant?
Juppiter, ut Χαλύβων omne genus pereat!
Et qui principio ſub terra quærere venas
Inſtitit, ac ferri fingere duritiem.
Abjunctæ paullo ante comæ mea fata ſorores
Lugebant, quum ſe Memnonis Æthiopis
Unigena impellens nutantibus aera pennis
Obtulit Arſinoes Chloridos ales equus.
Iſque per ætherias me tollens advolat umbras,
Et Veneris caſto conlocat in gremio.
Ipſa ſuum Zephyritis eo famulum legarat,
Grata Canopîis in loca litoribus,
Sidere ibi vario ne ſolum in lumine cæli,
Ex Ariadneis aurea temporibus
Fixa Corona foret: ſed nos quoque fulgeremus
Devotæ flavi verticis exuviæ.
Uvidulum a fluctu cedentum ad templa deûm me
Sidus in antiquis diva novum poſuit.
Virginis & ſævi contingens namque Leonis
Lumina, Calliſto juſta Lycaonida,
Vertor in occaſum tardum dux ante Booten,

Qui

Qui vix ſero alto mergitur Oceano.
Sed quamquam me nocte premunt veſtigia divûm,
Luce autem canæ Tethyi reſtituor:
(Pace tua fari hæc liceat, Rhamnuſia virgo;
Namque ego non ullo vera timore tegam,
Non ſi me infeſtis diſcerpant ſidera dictis,
Condita quin vere pectoris evolüam)
Non his tam lætor rebus, quam me abſore ſemper,
Abſore me a dominæ vertice diſcrucior.
Quicum ego, quum virgo quondam fuit, omnibus expers
Unguentis, murrhæ millia multa bibi.
Nunc vos, optato quæ junxit lumine tæda
Non poſt unanimis, corpora, conjugibus;
Tradite, nudantes rejecta veſte papillas,
Quæ jucunda mihi munera libet onyx:
Voſter onyx, caſto petitis quæ jura cubili.
Sed quæ ſe impuro dedit adulterio,
Illius ah mala dona levis bibat irrita polvis.
Namque ego ab indignis præmia nulla peto.
Sic magis, o nuptæ, ſemper concordia voſtras
Semper amor ſedes incolat aſſiduus.
Tu vero, regina, tuens quum ſidera, divam
Placabis feſtis luminibus Venerem,

Unguinis expertem non ſiveris eſſe: tuam me
Sed potius largis effice muneribus.
Sidera cur iterent? utinam coma regia fiam.
Proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

LXVI.

CATULLUS.

O DULCI jucunda viro, jucunda parenti,
Salve, teque bona Juppiter auctet ope,
Janua: quam Balbo dicunt ſerviſſe benigne
Olim, quum ſedes ipſe ſenex tenuit?
Quamque ferunt rurſus voto ſerviſſe maligno,
Poſtquam ea porrecto facta marita ſene.
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
In dominum veterem deſeruiſſe fidem.

JANUA.

Non, ita Cæcilio placeam, quoi tradita nunc ſum,
Culpa mea eſt, quamquam dicitur eſſe mea.
Nec peccatum a me quiſquam potę dicere quicquam
Verum iſti populo Janua quid faciat?

Qui

Qui quacumque aliquid reperitur non bene factum,
Ad me omnes clamant: Janua, culpa tua eſt.

CATULLUS.

Non iſtuc ſatis eſt uno te dicere verbo:
Sed facere, ut quivis ſentiat, & videat.

JANUA.

Quî poſſum? nemo quærit, nec ſcire laborat.

CATULLUS.

Nos volumus: nobis dicere ne dubita.

JANUA.

Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
Falſum eſt. non quî illam vir prior attigerit,
Languidior tenera cui pendens ſicula beta
Numquam ſe mediam ſuſtulit ad tunicam:
Sed pater illius nati violaſſe cubile
Dicitur, & miſeram conſceleraſſe domum.
Sive quod impia mens cæco flagrabat amore:
Seu quod iners ſterili ſemine natus erat;
Quærendumque nec unde foret nervoſius illud,
Quod poſſet zonam ſolvere virgineam.

CATULLUS.

Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipſe ſui nati minxerit in gremium.

JANUA.

Atqui non ſolum hoc ſe dicit cognitum habere
Brixia Cycneæ ſuppoſita ſpeculæ:
[Flavus quam molli percurrit flumine Mela:]
[Brixia Veronæ mater amata meæ:]
Sed de Poſtumio, & Cornelî narrat amore,
Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hîc aliquis: Quî tu iſthæc, Janua, noſti,
Quoi numquam domini limine abeſſe licet,
Nec populum auſcultare: ſed huic ſuffixa tigillo
Tantum operire ſoles, aut aperire domum?
Sæpe illam audivi furtiva voce loquentem
Solam Cæciliis hæc ſua flagitia,
Nomine dicentem quos diximus: utpote quæ mi
Speret nec linguam eſſe, nec auriculam.
Præterea addebat quemdam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra ſupercilia.

Longus

Longus homo eſt, magnas quoi lites intulit olim
Falſum mendaci ventre puerperium.

LXVII.

QUOD mihi fortuna, caſuque oppreſſus acerbo,
Conſcriptum hoc lacrimis mittis epiſtolium:
Naufragum ut ejectum ſpumantibus æquoris undis
Sublevem, & a mortis limine reſtituam:
Quem neque ſancta Venus molli requieſcere ſomno
Deſertum in lecto cœlibe perpetitur:
Nec veterum dulci ſcriptorum carmine Muſæ
Oblectant, quum mens anxia pervigilat:
Id gratum eſt mihi, me quoniam tibi ducis amicum,
Muneraque & Muſarum hinc petis, & Veneris.
Sed, tibi ne mea ſint ignota incommoda, Manli,
Neu me odiſſe putes hoſpitis officium:
Accipe queis merſer fortunæ fluctibus ipſe,
Ne amplius a miſero dona beata petas.

Tem-

Tempore quo primum veſtis mihi tradita pura eſt,
Jucundum quum ætas florida ver ageret,
Multa ſatis luſi: non eſt dea neſcia noſtri
Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.
Sed totum hoc ſtudium luctu fraterna mihi mors
Abſcidit. o miſero frater ademte mihi!
Tu mea tu moriens fregiſti commoda, frater.
Tecum una tota eſt noſtra ſepulta domus.
Omnia tecum una perierunt gaudia noſtra,
Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quojus ego interitu tota de mente fugavi
Hæc ſtudia, atque omnes delicias animi.
Quare, quod ſcribis, Veronæ turpe Catullo
Eſſe: quod hic quiſquis de meliore nota
Frigida deſerto tepefecit membra cubili;
Id, Manli, non eſt turpe: magis miſerum eſt.
Ignoſces igitur, ſi, quæ mihi luctus ademit,
Hæc tibi non tribuo munera, quum nequeo.
Nam quod ſcriptorum non magna eſt copia apud me,
Hoc fit, quod Romæ vivimus: illa domus,
Illa mihi ſedes, illic mea carpitur ætas:
Huc una ex multis capſula me ſequitur.

Quod

Quod quum ita ſit, nolim ſtatuas, me mente maligna
Id facere, aut animo non ſatis ingenuo,
Quod tibi non utriuſque petenti copia facta eſt.
Ultro ego deferrem, copia ſi qua foret.
Non poſſum reticere, deæ, qua Manlius in re
Juverit, aut quantis juverit officiis;
Ne fugiens ſæclis obliviſcentibus ætas
Illius hoc cæca nocte tegat ſtudium.
Sed dicam vobis. vos porro dicite multis
Millibus, & facite hæc charta loquatur anus.
* * *
Noteſcatque magis mortuus, atque magis:
Ne tenuem texens ſublimis aranea telam,
In deſerto Auli nomine opus faciat.
Nam mihi quam dederit duplex Amathuſia curam,
Scitis, & in quo me torruerit genere:
Quum tantum arderem, quantum Trinacria rupes,
Lymphaque in Oetæis Malia Thermopylis,
Mœſta neque aſſiduo tabeſcere lumina fletu
Ceſſarent, triſtique imbre madere genæ.
Qualis in aerii pellucens vertice montis
Rivus, muſcoſo proſilit e lapide.
Qui quum de prona præceps eſt valle volutus,

Per

Per medium denſi tranſit iter populi,
Dulce viatori laſſo in ſudore levamen,
Quum gravis exuſtos æſtus hiulcat agros:
Ac velut in nigro jactatis turbine nautis
Lenius aſpirans aura ſecunda venit,
Jam prece Pollucis, jam Caſtoris implorata:
Tale fuit nobis Manlius auxilium.
Is clauſum lato patefecit limite campum,
Iſque domum nobis, iſque dedit dominam:
Ad quam communes exerceremus amores,
Quo mea ſe molli candida diva pede
Intulit, & trito fulgentem in limine plantam
Innixa arguta conſtituit ſolea:
Conjugis ut quondam flagrans advenit amore,
Proteſilaeam Laodamia domum
Inceptam fruſtra, nondum quum ſanguine ſacro
Hoſtia cæleſtes pacificaſſet heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnuſia virgo,
Quod temere invitis ſuſcipiatur heris,
Quam jejuna pium deſideret ara cruorem,
Docta eſt amiſſo Laodamia viro,
Conjugis ante coacta novi dimittere collum,
Quam veniens una atque altera rurſus hiems
Noctibus in longis avidum ſaturaſſet amorem,
Poſſet ut abrupto vivere conjugio.
Quod ſcribant Parcæ non longo tempore abeſſe,

Si

Si miles muros iſſet ad Iliacos:
Nam tum Helenæ raptu primores Argivorum
Cœperat ad ſe ſe Troja ciere viros:
Troja nefas, commune ſepulcrum Aſiæ, Europæque,
Troja virûm & virtutum omnium acerba cinis.
Quæmet & id noſtro letum miſerabile fratri
Attulit. hei miſero frater ademte mihi!
Hei miſero fratri jucundum lumen ademtum!
Tecum una tota eſt noſtra ſepulta domus.
Omnia tecum una perierunt gaudia noſtra,
Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota ſepulcra,
Nec prope cognatos compoſitum cineres,
Sed Troja obſœna, Troja infelice ſepultum
Detinet extremo terra aliena ſolo.
Ad quam tum properans fertur *ſimul* undique pubes
Græca penetrales deſeruiſſe focos:
Ne Paris abducta gaviſus libera mœcha
Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum caſu, pulcherrima Laodamia,
Ereptum eſt vita dulcius atque anima
Conjugium. tanto te abſorbens vortice amoris
Æſtus in abruptum detulerat barathrum:

Quale ferunt Graji Pheneum prope Cylleneum
Siccari emulſa pingue palude ſolum,
Quod quondam cæſis montis fodiſſe medullis
Audet falſiparens Amphitryoniades:
Tempore quo certa Stymphalia monſtra ſagitta
Perculit, imperio deterioris heri:
Pluribus ut cæli tereretur janua divis,
Hebe nec longa virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
Quod divum domitum ferre jugum docuit.
Nam neque tam carum confecto ætate parenti
Una caput ſeri nata nepotis alit:
Qui quum, divitiis vix tandem inventus avitis,
Nomen teſtatas intulit in tabulas,
Impia deriſi gentilis gaudia tollens,
Suſcitat a cano volturium capite;
Nec tantum niveo gaviſa eſt pulla columbo
Compar, quæ multo dicitur improbius
Oſcula mordenti ſemper decerpere roſtro;
Quamquam præcipue multivola eſt mulier.
Sed tu olim magnos viciſti ſola furores,
Ut ſemel es flavo conciliata viro.
Aut nihil, aut paullo quoi tum concedere digna
Lux mea ſe noſtrum contulit in gremium.
Quam circumcurſans hinc illinc ſæpe Cupido
Fulgebat crocina candidus in tunica.

Quæ

Quæ tamenetſi uno non eſt contenta Catullo,
Rara verecundæ furta feremus heræ:
Ne nimium ſimus ſtultorum more moleſti.
Sæpe etiam Juno maxima cælicolûm
Conjugis in culpa flagravit cottidiana,
Noſcens omnivoli plurima furta Jovis.
Atqui nec divis homines componier æquum eſt.
Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
Fragrantem Aſſyrio venit odore domum:
Sed furtiva dedit mira munuſcula nocte,
Ipſius ex ipſo demta viri gremio.
Quare illud ſatis eſt, ſi nobis is datur unis,
Quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
Pro multis aliis redditur officiis:
Ne voſtrum ſcabra tangat robigine nomen
Hæc atque illa dies, atque alia, atque alia.
Huc addent divi quamplurima, quæ Themis olim
Antiquis ſolita eſt munera ferre piis.
Sitis felices & tu ſimul, & tua vita,
Et domus, ipſe in qua luſimus & domina:
Et qui principio nobis terram dedit, auctore

A quo ſunt primo omnia nata bona:
Et longe ante omnes, mihi quæ me carior ipſo eſt,
Lux mea: qua viva vivere dulce mihi eſt.

LXVIII.

NOLI admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum ſuppoſuiſſe femur:
Non ſi illam raræ labefactes munere veſtis,
Aut pelluciduli deliciis lapidis.
Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirum; nam mala valde eſt
Beſtia, nec quîcum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem;
Aut admirari deſine, cur fugiunt.

LXIX.

LXIX.

NULLI ſe dicit mulier mea nubere malle,
Quam mihi: non ſi ſe Juppiter ipſe petat.
Dicit: Sed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento, & rapida ſcribere oportet aqua.

LXX.

SI quoi, Virro, bono ſacer alarum obſtitit hircus,
Aut ſi quem merito tarda podagra ſecat:
Æmulus iſte tuus, qui voſtrum exercet amorem,
Mirifice eſt, ac tu, nactus utrumque malum.
Nam quoties futuit, toties ulciſcitur ambos,
Illam affligit odore, ipſe perit podagra.

LXXI.

LXXI.

DICEBAS quondam, ſolum te noſſe Catullum,
Leſbia: nec, præ me, velle tenere Jovem.
Dilexi tum te, non tantum ut vulgus amicam;
Sed pater ut gnatos diligit & generos.
Nunc te cognovi. quare, etſi impenſius uror,
Multo mî tamen es vilior & levior.
Quî potis eſt? inquis. Quod amantem injuria talis
Cogit amare magis, ſed bene velle minus.

LXXII.

DESINE de quoquam quicquam bene velle mereri,
Aut aliquem fieri poſſe putare pium.
Omnia ſunt ingrata: nihil feciſſe benigne eſt:
Immo etiam tædet, ſtatque magisque magis.

Væ

Væ mihi, quem nemo gravius nec acerbius urget,
Quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.

LXXIII.

GELLIUS audierat, patruum objurgare ſolere,
Si quis delicias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipſi accideret, patrui perdepſuit ipſam
Uxorem, & patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit: nam, quamvis irrumet ipſum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

LXXIV.

NULLA poteſt mulier tantum ſe dicere amatam
Vere, quantum a me, Leſbia, amata, mea, es.
Nulla fides ullo fuit umquam fœdere tanta,
Quanta

Quanta in amore tuo ex parte reperta mea eſt.
Nunc eſt mens adducta tua mea, Leſbia, culpa,
Atque ita ſe officio perdidit ipſa pio:
Ut jam nec bene velle queam tibi, ſi optima fias,
Nec deſiſtere amare, omnia ſi facias.

LXXV.

SI qua recordanti benefacta priora voluptas
Eſt homini, quum ſe cogitat eſſe pium:
Nec ſanctam violaſſe fidem, nec fœdere in ullo
Divûm ad fallendos numine abuſum homines:
Multa parata manent in longa ætate, Catulle,
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quæcumque homines bene quoiquam aut dicere poſſunt,
Aut facere: hæc a te dictaque factaque ſunt.
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti.
Quare jam te cur amplius excrucies?
Quin tu animum offirmas, atque iſtinc uſque reducis,
Et, diis invitis, deſinis eſſe miſer?

Difficile

Difficile eſt, longum ſubito deponere amorem.
Difficile eſt: verum hoc qualubet, efficias.
Una ſalus hæc eſt, hoc eſt tibi pervincendum.
Hoc facito ſive id non pote, ſive pote.
O dii, ſi voſtrum eſt miſereri, aut ſi quibus umquam
Extrema jam ipſa in morte tuliſtis opem:
Me miſerum aſpicite: &, ſi vitam puriter egi,
Eripite hanc peſtem perniciemque mihi:
Quæ mihi ſubrepens imos, ut torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias.
Non jam illud quæro, contra ut me diligat illa,
Aut, quod non potis eſt, eſſe pudica velit:
Ipſe valere opto, & tætrum hunc deponere morbum.
O dii, reddite mî hoc pro pietate mea.

LXXVI.

RUFE, mihi fruſtra ac nequicquam credite amice,
(Fruſtra? immo magno cum pretio atque malo)

Siccine ſubrepſti mî, atque inteſtina perurens
Mî miſero, eripuiſti omnia noſtra bona?
Eripuiſti. heu heu noſtræ crudele venenum
Vitæ, heu heu noſtræ peſtis amicitiæ.

LXXVII.

GALLUS habet fratres, quorum eſt lepidiſſima conjux
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo eſt bellus: nam dulces jungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo eſt ſtultus, nec ſe videt eſſe maritum,
Qui patruus patrui monſtret adulterium.
Sed nunc id doleo, quod puræ impura puellæ
Suavia conjunxit ſpurca ſaliva tua.
Verum id non impune feres: nam te omnia ſæcla
Noſcent; &, qui ſis, fama loquetur anus.

LXXVIII.

LXXVIII.

LESBIUS eſt pulcher : quidni ? quem Leſbia malit,
Quam te cum tota gente, Catulle, tua ?
Sed tamen hic pulcher vendat cum gente Catullum,
Si tria notorum ſuavia repererit.

LXXIX.

QUID dicam, Gelli, quare roſea iſta labella
Hiberna fiant candidiora nive
Mane domo quum exis & quum te octava quiete
E molli longo ſuſcitat hora die ?
Neſcio quid certe eſt. An vere fama ſuſurrat,
Grandia te medii tenta vorare viri ?
Sic certe : clamant Victoris rupta miſelli
Ilia, & emulſo labra notata ſero.

LXXX.

NEMONE in tanto potuit populo eſſe, Juventi,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes,
Præterquam iſte ruus moribunda a ſede Piſauri
Hoſpes, inaurata pallidior ſtatua,
Qui tibi nunc cordi eſt, quem tu præponere nobis
Audes? Ah neſcis, quod facinus facias.

LXXXI.

QUINTI, ſi tibi vis oculos debere Catullum,
Aut aliud, ſi quid carius eſt oculis;
Eripere eſt noli, multo quod carius illi
Eſt oculis, ſi quid carius eſt oculis.

LXXXII.

LESBIA mî præſente viro mala plurima dicit.
Hoc illi fatuo maxima lætitia eſt.
Mule, nihil ſentis. ſi noſtri oblita taceret,
Sana eſſet. quod nunc gannit, & obloquitur,
Non ſolum meminit: ſed, quæ multo acrior eſt res,
Irata eſt: hoc eſt uritur, & loquitur.

LXXXIII.

CHOMMODA dicebat, ſi quando commoda vellet
Dicere, & hinſidias Arrius inſidias.
Et tum mirifice ſperabat ſe eſſe locutum,
Quum quantum poterat, dixerat hinſidias.
Credo ſic mater, ſic liber avunculus ejus,
Sic maternus avus dixerit, atque avia.
Hoc miſſo in Syriam, requierant omnibus aures,
Audibant eadem hæc leniter, & leviter.

Ne

Nec ſibi poſtilla metuebant talia verba;
Quum ſubito adfertur nuntius horribilis:
Ionios fluctus, poſtquam illuc Arrius iſſet,
Jam non Ionios eſſe, ſed Hionios.

LXXXIV.

ODI, & amo. quare id faciam, fortaſſe requiris.
Neſcio: ſed fieri ſentio, & excrucior.

LXXXV.

QUINTIA formoſa eſt multis: mihi candida, longa,
Recta eſt. hoc ego: ſic ſingula confiteor.
Totum illud, FORMOSA, nego. nam nulla venuſtas,
Nulla in tam magno eſt corpore mica ſalis.
Leſbia formoſa eſt: quæ cum pulcherrima tota eſt,
Tum omnibus una omnes ſurripuit Veneres.

LXXXVI.

LXXXVI.

QUID facit is, Gelli, qui cum matre atque ſorore
Prurit, & abjectis pervigilat tunicis?
Quid facit is patruum qui non ſinit eſſe maritum?
Ecquid ſcis quantum ſuſcipiat ſceleris?
Suſcipit, o Gelli, quantum non ultima Tethys,
Non genitor Nympharum abluit Oceanus.
Jam nihil eſt quicquam ſceleris quo prodeat ultra:
Non ſi demiſſo ſe ipſe voret capite.

LXXXVII.

GELLIUS eſt tenuis. quidni? cui tam bona mater,
Tamque valens vivat, tamque venuſta ſoror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
Cognatis. quare is deſinat eſſe macer?

Qui

Qui ut nihil attingat niſi quod fas tangere non eſt;
Quantumvis quare ſit macer, invenies.

LXXXVIII.

NASCATUR Magus ex Gellî matriſque nefando
Conjugio, & diſcat Perſicum haruſpicium.
Nam Magus ex matre & gnato gignatur oportet,
(Si vera eſt Perſarum impia religio)
Gnatus ut accepto veneretur carmine divos
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

LXXXIX.

NON ideo, Gelli, ſperabam te mihi fidum
In miſero hoc noſtro hoc perdito amore fore:
Quod te cognoſſem bene, conſtantemque putarem,
Aut poſſe a turpi mentem inhibere probro:

Sed

Sed quod nec matrem, nec germanam eſſe videbam
Hanc tibi, cujus me magnus edebat amor.
Et quamvis tecum multo conjungerer uſu,
Non ſatis id cauſſæ credideram eſſe tibi.
Tu ſatis id duxti. tantum tibi gaudium in omni
Culpa eſt in quacumque eſt aliquid ſceleris!

XC.

LESBIA mî dicit ſemper male, nec tacet umquam
De me: Leſbia me, diſpeream, niſi amat.
Quo ſigno? quaſi non totidem mox deprecer illi
Aſſidue: verum diſpeream, niſi amo.

XCI.

NIL nimium ſtudeo, Cæſar, tibi velle placere,
Nec ſcire utrum ſis albus, an ater homo.

XCII.

MENTULA mœchatur: mœchatur mentula certe.
Hoc eſt quod dicunt: Ipſa olera olla legit.

XCIII.

ZMYRNA mei Cinnæ nonam poſt denique meſſem
Quam cœpta eſt, nonamque edita poſt hiemem,
Millia quum interea quingenta Hortenſius uno
* * * *
* * cavas barathri penitus mittetur ad undas.
Zmyrnam incana diu ſæcula pervolüent.
At Volusî Annales Aduam morientur ad ipſum,
Et laxas ſcombris ſæpe dabunt tunicas.
Parva mei mihi ſunt cordi monimenta * *
At populus tumido gaudeat Antimacho.

XCIV.

XCIV.

SI quicquam mutis gratum acceptumve ſepulcris
Accidere a noſtro, Calve, dolore poteſt,
Quo deſiderio veteres renovamus amores,
Atque olim amiſſas flemus amicitias:
Certe non tanto mors immatura dolori eſt
Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo.

XCV.

NON, ita me dî ament, quicquam referre putavi,
Utrum os an culum olfacerem Æmilio.
Nil immundius hoc, nihil eſt immundius illo:
Verum etiam culus mundior, & melior.
Nam ſine dentibus eſt. hoc dentes ſeſquipedales,
Gingivas vero ploxemi habet veteris.
Præterea rictum, qualem defeſſus in æſtum
Mejentis mulæ cunnus habere ſolet.

Hic futuit multas, & ſe facit eſſe venuſtum.
Et non piſtrino traditur, atque aſino?
Quem ſiqua attingit, non illam poſſe putemus
Ægroti culum lingere carnificis?

XCVI.

IN te, ſi in quemquam, dici pote, putide Vetti,
Id quod verboſis dicitur, & fatuis:
Iſta cum lingua, ſi uſus veniat tibi, poſſis
Culos & crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnes perdere, Vetti,
Hiſcas: omnino quod cupis, efficies.

XCVII.

SURRIPUI tibi, dum ludis, mellite Juventi,
Saviolum dulci dulcius ambroſia.
Verum id non impune tuli. namque amplius horam

Suf-

Suffixum in ſumma me memini eſſe cruce:
Dum tibi me purgo, nec poſſum fletibus ullis
Tantillum voſtræ demere ſævitiæ.
Nam ſimul id factum eſt, multis diluta labella
Guttis abſterſti omnibus articulis:
Ne quicquam noſtro contractum ex ore maneret,
Tamquam commictæ ſpurca ſaliva lupæ.
Præterea infeſto miſerum me tradere amori
Non ceſſaſti, omnique excruciare modo:
Ut mî ex ambroſio mutatum jam foret illud
Saviolum, triſti triſtius helleboro.
Quam quoniam pœnam miſero proponis amori,
Non umquam poſthac baſia ſurripiam.

XCVIII.

CŒLIUS Aufilenum, & Quintius Aufilenam
Flos Veronenſium depereunt juvenum,
Hic fratrem, ille ſororem. hoc eſt quod dicitur illud,
Fraternum vere dulce ſodalitium.

Quoi

Quoi faveam potius? Cœli, tibi. nam tua nobis
Perfecta exigitur unica amicitia
Quum veſana meas torreret flamma medullas.
Sis felix, Cœli, ſis in amore potens.

XCIX.

MULTAS per gentes, & multa per æquora vectus
Adveni has miſeras, frater, ad inferias:
Ut te poſtremo donarem munere mortis,
Et mutum nequicquam alloquerer cinerem.
Quandoquidem fortuna mihi te abſtulit ipſum,
Heu miſer indigne frater ademte mihi.
Nunc tamen interea priſco quæ more parentum
Tradita ſunt triſtes munera ad inferias,
Accipe fraterno multum manantia fletu:
Atque in perpetuum, frater, have atque vale.

C.

SI quicquam tacito commiſſum eſt fido ab amico,
Quojus ſit penitus nota fides animi:
Me æque invenies illorum jure ſacratum,
Corneli, & factum me puta Harpocratem.

CI.

AUT ſodes mihi redde decem ſeſtertia, Silo,
Deinde eſto quamvis ſævus & indomitus:
Aut, ſi te nummi delectant, deſine quæſo
Leno eſſe, atque idem ſævus & indomitus.

CII.

CREDIS, me potuiſſe meæ maledicere vitæ,
Ambobus mihi quæ carior eſt oculis?
Non potui: nec, ſi poſſem, tam perdite amarem.
Sed tua, Coponi, crimina, noſtra facis.

CIII.

CIII.

MENTULA conatur Pimplæum ſcandere montem:
Muſæ furcillis præcipitem ejiciunt.

CIV.

CUM puero bello præconem qui videt, ipſum
Quid credat, niſi ſe vendere diſcupere?

CV.

SI quicquam cupidoque optantique obtigit umquam, &
Inſperanti, hoc eſt gratum animo proprie:
Quare hoc eſt gratum, nobis quoque carius auro,
Quod te reſtituis, Leſbia, mi cupido.

Reſtituis

Reſtituis cupido, atque inſperanti ipſa refers te.
Nobis o lucem candidiore nota!
Quis me uno vivit felicior, aut magis eſt me
Optandus vita? dicere quis poterit?

CVI.

SI Cominî arbitrio populari cana ſenectus
Spurcata impuris moribus intereat:
Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
Lingua exſecta avido ſit data volturio:
Effoſſos oculos voret atro gurgite corvus,
Inteſtina canes, cetera membra lupi.

CVII.

JUCUNDUM, mea vita, mihi proponis amorem
Hunc noſtrum inter nos, perpetuumque fore.
Dii magni, facite, ut vere promittere poſſit:
Atque id ſincere dicat, & ex animo.
Ut liceat nobis tota producere vita
Æternum hoc ſanctæ fœdus amicitiæ.

CVIII.

AUFILENA, bonæ ſemper laudantur amicæ.
Accipiunt pretium, quæ facere inſtituunt.
Tu, quod promiſti mihi quod mentita, inimica es:
Quod nec das, & fers ſæpe, facis facinus.
Aut facere ingenuæ eſt, aut non promiſſe pudicæ,
Aufilena, fuit. ſed data corripere
Fraudando, efficitur pluſquam meretricis avaræ,
Quæ ſe ſe toto corpore proſtituit.

CIX.

AUFILENA, viro contentas vivere ſolo
Nuptarum laus e laudibus eximiis:
Sed cuivis cuivis potius ſuccumbere fas eſt,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

CX.

MULTUS homo eſt, Naſo (nam tecum multus homo es) qui
Deſcendit? Naſo, multus es & pathicus.

CXI.

CXI.

CONSULE Pompejo primum duo, Cinna, ſolebant
Mœchi: illo facto conſule nunc iterum
Manſerunt duo: ſed creverunt millia in unum
Singula. Fœcundum ſemen adulterio.

CXII.

FORMIANUS ſaltus non falſo, Mentula, dives
Fertur. qui quot res in ſe habet egregias!
Aucupia omne genus, piſces, prata, arva, feraſque.
Nequicquam. fructus ſumtibus exſuperas.
Quare concedo ſit dives, dum omnia deſint.
Saltum laudemus, dum modo ipſe egeas.

CXIII.

MENTULA habet inſtar triginta jugera prati,
Quadraginta arvi. cetera ſunt maria.

Cur

Cur non divitiis Crœſum ſuperare potis ſit,
Uno qui in ſaltu totmoda poſſideat?
Prata, arva, ingentes ſilvas, ſaltuſque, paludeſque
Uſque ad Hyperboreos, & mare Oceanum.
Omnia magna hæc ſunt: tamen ipſe eſt maximu' luſtro;
Non homo, ſed vere mentula magna, minax.

CXIV.

SÆPE tibi ſtudioſo animo venanda requirens
Carmina uti poſſem mittere Battiadæ,
Queis te lenirem nobis, neu conarere
Telis infeſto mî icere, muſca, caput:
Hunc video mihi nunc fruſtra ſumtum eſſe laborem,
Gelli, nec noſtras hinc valuiſſe preces.
Contra nos tela iſta tua evitamus amictu:
At fixus noſtris tu dabi' ſupplicium.

FINIS.